

Auri Nokko
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan AMK-tutkinto
Sosionomi (AMK)
Opinnäytetyö, 2023

”LÖYSIN SQUATEISTA SEKÄ ITSENI ETTÄ YSTÄVÄNI”

**Talonvaltausten vaikutus valtaajien toimijuuteen ja
sosiaaliseen hyvinvointiin**

TIIVISTELMÄ

Auri Nokko

”Löysin sqauteista sekä itseni että ystäväni” - talonvaltausten vaikutus valtaajien toimijuuteen ja sosiaaliseen hyvinvointiin

55 sivua, 2 liitettä

Kevät 2023

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveystieteiden AMK-tutkinto

Sosionomi (AMK)

Opinnäytetyön tarkoitus on tutkia valtausten vaikutusta valtaajien toimijuuteen sekä sosiaaliseen hyvinvointiin. Tarkoitus on selvittää kuinka merkittäväksi osaksi omaa elämäänsä valtaajat valtauksista kokevat, sekä minkälaisia vaikutuksia niillä on ollut heidän henkiseen hyvinvointiinsa. Tutkimuksen tavoite on tuottaa määrällistä ja laadullista tutkimustietoa valtion tuottamien järjestelmien sekä lain ulkopuolella suoraa toimintaa harjoittavien autonomisten liikkeiden jäsenten kokemuksista.

Tutkimustieto kerättiin anonymisoidulla nettikyselyllä, jota levitettiin autonomisille ja antiautiritaarisille kollektiiveille, sekä yksittäisille ihmisille ja tahoille. Kysely oli avoinna 16.11.2022-9.1.2023, jonka aikana siihen vastasi yhteensä 41 henkilöä, joista 32 oli osallistunut valtauksiin. Kyselylomake koostui lähinnä Likert-asteikolla esitetyistä kysymyksistä ja väitteistä, sekä avokysymyksistä joiden avulla vastaajat pystyivät halutessaan kertomaan omin sanoin lisää.

Tutkimuksen tulokset osoittavat valtausliikkeeseen osallistumisen tukeneen valtaajien sosiaalista hyvinvointia, vähentäneen yksinäisyyden tunnetta, sekä kasvattaneen yhteisöllisyyden ja kuuluvuuden kokemuksia. Valtausliikkeeseen osallistuminen vahvisti toimijuutta ja identiteettiä, sekä kasvatti pystyvyyden ja merkityksellisyyden tunteita. Valtausliikkeeseen osallistuminen koettiin vastaajien keskuudessa lähtökohtaisesti erittäin voimaannuttavaksi ja merkittäväksi osaksi heidän omaa elämäänsä.

Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet toteutuivat, ja sillä saatiin kerättyä laadukasta tietoa pienen vastaajaryhmän kokemuksista.

Asiasanat: aktivismi, talonvaltaus, toimijuus

ABSTRACT

Auri Nokko

“I found both myself and my friends from squats” - The impact of squatting on squatters' agency and social well-being

55 pages, 2 attachments

Spring 2023

Diakonia University of Applied Sciences

Degree programme in Social services

Bachelor of Social services

The purpose of this thesis is to study how squatting and property occupations impact the human agency and the social well being of squatters. The intention of the research was to find out the squatters' perspective on how they perceive the meaningfulness of squatting in their own lives, and what kind of impact squatting has had on their mental wellbeing. The aim of the research was to produce quantitative and qualitative research information about the experiences of autonomous collectives and individuals which act outside the law and government produced systems by means of direct action.

The research data was collected by using an anonymous online survey that was shared among autonomous and anti-authoritarian collectives, individuals and other entities. The survey was open between 16.11.2022 and 9.1.2023. During that time it was answered by 41 individuals, of which 32 had participated in squatting movement. The online survey consisted mainly of questions and claims that were presented on a Likert scale. Respondents also had an opportunity to elaborate their answers by using open ended questions.

The research results indicated that taking part in the squatting movement promoted squatters social wellbeing, reduced their experiences of loneliness and enhanced the sense of community and belonging. Being part of the movement strengthened their agency, identity and sense of capability and meaningfulness. Being involved with the squatting movement was generally experienced as a highly empowering and meaningful part of squatters' own lives.

The purpose and aim of the research was achieved. It was able to collect high quality information about the experience of a minor group of squatters.

Keywords: activism, human agency, squatting

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 VALTAUSLIIKE JA -KULTTUURI	6
2.1 Talonvaltaus	6
2.2 Talonvaltaukset Suomessa	7
2.3 Antiautoritarismi, autonomia ja suora toiminta	9
3 HENKISEEN HYVINVOINTIIN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT	11
3.1 Henkinen ja sosiaalinen hyvinvointi	11
3.2 Toimijuus.....	12
3.3 Voimaantuminen ja identiteetti	13
3.4 Yhteisöllisyys ja merkityksellisyys.....	14
4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET	16
4.1 Tarkoitus ja tavoitteet	16
4.2 Oranssi Asunnot Oy yhteistyökumppanina.....	16
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	18
5.1 Kyselylomake.....	18
5.2 Aineistonkeruu	19
5.3 Analysointimenetelmät	20
6 TULOKSET	21
6.1 Taustat.....	21
6.2 Sosiaaliset suhteet ja kuulumisuuden tunne	23
6.3 Oppiminen, voimaantuminen ja minäkuva.....	25
6.4 Henkinen hyvinvointi ja mielenterveys.....	28
6.5 Luottamus itseensä, muihin ja viranomaisiin	30
6.6 Asuminen	32
6.7 Omat ja liikkeen vaikutusmahdollisuudet.....	33
6.8 Valtausten vaikutus elämässä koettuihin negatiivisiin kokemuksiin	35
6.9 Valtausliikkeeseen osallistumisen merkityksellisyys squattaajan oman elämän kannalta	38

7 OPINNÄYTETYÖN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS.....	41
7.1 Reliabiliteetti ja validiteetti	41
7.2 Eettisyys.....	43
8 JOHTOPÄÄTÖKSET	45
9 POHDINTA	49
9.1 Talonvaltausliikkeen sisäiset haasteet.....	49
9.2 Horisontaalinen hoiva sosiaalialan tulevaisuutena.....	52
9.3 Toimijuuden ja omaehtoisen kaupunkitilan tärkeys.....	53
LÄHTEET	56
LIITE 1. Saatekirje	62
LIITE 2. Kyselylomake	63

1 JOHDANTO

Talonvaltausliike rantautui Suomeen Keski-Euroopasta 1970-luvun paikkeilla, ja on siitä lähtien toiminut osana erinäisiä ala-, vaihtoehto- ja nuorisokulttuureja. Talonvaltaukset ovat yksi aktivismin, vaikuttamisen ja toimijuuden muodoista, joilla rakennetaan vaihtoehtoisia olemisen ja tekemisen tiloja sekä yhteisöjä. (Eronen, 1999; Salasuo & Stranius, 2008.)

Valtausliike on sekä järjestäytymistä että uudelleen järjestämistä. Vapaan, epäkaupallisen ja kokonaan käyttäjiensä hallinnassa olevan kaupunkitilan määrä on vähentynyt merkittävästi, johon talonvaltaukset ovat toimineet eräänlaisena vastaiskuna. Valtaajat pyrkivät toiminnallaan muun muassa lisäämään ihmisten vaikutusmahdollisuuksia ja hallintaa omasta ympäristöstään, sekä siirtämään kaupunkitilaa yksityisiltä tahoilta yhteiseen käyttöön. Valtauksien motiivit ja konkreettisten muutosten kohteet ovat moninaiset, ja niillä voidaan pyrkiä niin vähentämään asunnottomuutta kuin lisäämään yhteisöllistä kaupunkikulttuuria. (Eronen, 1999; Monti & Purokuru, 2018; Salasuo & Stranius, 2008.)

Tutkimuspainotteinen opinnäytetyöni tutkii poliittisten talonvaltausten vaikutusta valtaajien toimijuuteen ja sosiaaliseen hyvinvointiin, sekä valtausten merkitystä ja merkityksellisyyttä valtaajien oman elämän näkökulmasta. Tutkimustieto kerättiin anonyymien nettikyselyn avulla. Opinnäytetyön yhteistyötahona toimii Oranssi asunnot Oy, joka on saanut alkunsa 80–90-lukujen taitteessa tapahtuneista talonvaltauksista ja niitä ympäröineestä yhteisöstä. Työn aihe valikoitui omien mielenkiinnonkohteiden kautta.

Opinnäytetyön tarkoitus on tutkia kuinka merkittäväksi kokemukseksi talonvaltaajat valtaukset kokevat, ja minkälaisia vaikutuksia niillä on ollut sekä heidän toimijuuteensa että henkiseen hyvinvointiinsa. Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa tutkimustietoa yhteiskunnan järjestelmien ulkopuolella suoraa toimintaa harjoittavista yhteisöistä. Koen sosiaalialan näkökulmasta järjestelmien ulkopuolella autonomisesti toimivat ihmiset, yhteisöt sekä heidän hyvinvointinsa hyvin kiinnostavaksi teemaksi. Tulevana sosionomina olen kiinnostunut epätasa-

arvon ja valta-asetelmien muuttamisesta, josta valtausliikkeen kaltaisilla antiautoritaarisilla tahoilla on paljon tietoa ja osaamista.

Opinnäytetyö keskittyy vain poliittisiin talonvaltauksiin, rajaten esimerkiksi asunnottomien tekemät perustarpeisiin keskittyvät valtaukset tutkimuksen ulkopuolelle. Aihe rajautui vain puhtaasti poliittisiin valtauksiin, sillä kaikki valtausten eri muodot huomioon ottaen työstä olisi tullut liian laaja. Tämän lisäksi lukuisten eri alakulttuurien ja ihmisryhmien tavoittaminen olisi tuottanut haasteita, joihin opinnäytetyöprosessin rajallisilla resursseilla ei olisi pystytty vastaamaan.

2 VALTAUSLIIKE JA -KULTTUURI

2.1 Talonvaltaus

Talonvaltauksella tarkoitetaan tyhjiin olevan tilan luvaton haltuunottoa (Peipinen, 2009). Taloja ja tiloja voidaan vallata lukuisiin eri tarkoituksiin ja tilanteisiin, kuten poliittiseksi kannanotoksi, asumukseksi, bilepaikaksi tai autonomiseksi sosiaalikeskukseksi. Yleensä valtaukset ovat motiiveiltaan poliittisia, ja protestoivat toiminnallaan muun muassa epätasa-arvoista asuntopolitiikkaa ja poissulkevaa kaupunkitilaa vastaan. (Pakarinen, 2017, s. 8–11.) Talonvaltaukset ja niitä ympäröivät liikkeet ovat aina toimineet ja verkostoituneet kansainvälisesti, jonka vuoksi niistä käytetään yleisesti myös sen englanninkielistä termiä *squat* (Anning ym., 1980). Suomessa lainasanaa voidaan käyttää puhumalla valtaajista *squattaajina*, ja sana esiintyy usein myös erinäisten vallattujen talojen ja valtauksiin keskittyvien kollektiivien nimissä (Squat Makamik, i.a.; Squat!net, 2019; Takku, 2016).

Talonvaltauksilla halutaan yleensä ottaa kantaa erinäisiin yhteiskunnallisiin epäkohtiin, kuten eriarvoistaviin rakenteisiin ja valta-asetelmiin. Ristiriita samanaikaisesti tyhjiin seisovista asunnoista ja tuhansista asunnottomista on suuri, eikä ylipäättään tuhansien eurojen vuosimaksua perustarpeeksi lukeutuvasta asunnosta koeta kohtuulliseksi. Julkisen kaupunkitilan yksityistäminen ja sen perustuminen puhtaasti kuluttamiselle sekä homogeeniselle olemiselle nähdään poissulkevana, epätasa-arvoisena ja kulttuurista köyhdyttävänä. Suurin osa kaupunkitilasta on maksullista tai toisten ihmisten valvonnalla ja ehdoilla toteutuvaa olemista ja kuluttamista. Vuokralla tapahtuvassa asumisessa jopa oma koti kasvattaa toisten ihmisten kukkaroa, eikä sielläkään pysty aidosti muovaamaan omaa ympäristöään. Yhteiseksi, vapaiksi ja ilmaisiksi tiloiksi vallatut tilat toimivat sekä protestina että konkreettisenä vaihtoehtona kapitalistista markkina- ja kaupunkikulttuuria ja sen valtarakenteita vastaan. (Pakarinen, 2017, s. 8–11.)

Vaihtoehtoisen olemisen ja toimimisen keskuksia, kuten autonomiset sosiaalikeskukset, ovat valtauskulttuurin peruspilareita. Autonomisella sosiaalikeskuksella tarkoitetaan voittoa tavoittelematonta vapaata tilaa, jonka säännöistä ja toiminnasta päättävät ja vastaavat tilaa käyttävät ihmiset. Sosiaalikeskukset muodostuvat yleensä yhteisöjen tarpeista, jolloin niissä voidaan järjestää mitä tahansa palveluohjauksesta kulttuuritapahtumiin ja ilmaisen ruoan jakamisesta työpajoihin. Niiden tavoite on mahdollistaa vaihtoehtoisia olemisen ja tekemisen muotoja, tuoda ihmisiä yhteen, sekä yhdessä tarjota ja järjestää mielekästä toimintaa, yhteisöllisyyttä ja tukea. Autonomisilla sosiaalikeskuksilla pyritään järjestämään ihmisiä ja yhteiskuntaa niin, etteivät toimijuus, tuki, palvelut tai eläminen olisi riippuvaisia valtaa pitävistä tahoista. (Jokela, 2017, s. 63–78.)

Suomessa talojen valtaaminen on laitonta, ja sitä käsitellään rikoslaissa hallinnanloukkauksena (L 39/1889). Lain lisäksi talonvaltauksia vastustavat myös monet muut tahot, kuten erilaiset äärioikeistolaiset toimijat (Halme & Kotilainen, 2023). Edellä mainituista syistä valtaajat pyrkivät yleensä piilottamaan identiteettinsä, sekä toimimaan ryhmänä mahdollisimman anonyymisti. Anonymiteetillä eli nimettömyydellä pyritään luomaan muun muassa yksityisyydensuojaa, sekä keskittämään huomio tekijöiden sijasta tehtyihin aktioihin ja kannanottoihin. Anonymiteetillä voidaan pyrkiä välttämään myös liikkeen sisäisten hierarkioiden syntymistä. (Monti & Purokuru, 2018, s. 188.)

2.2 Talonvaltauksia Suomessa

Suomessa valtausliike sai alkunsa 1970-luvun paikkeilla, ja on pysynyt esimerkiksi muihin Euroopan maihin verrattaessa mittakaavaltaan suhteellisen pienimuotoisena (Eronen, 1999). Suomessa voidaan katsoa tapahtuneen kaksi talonvaltausaaltoa; 1980–1990-lukujen taitteen kultakausi sekä 2000-luvun alkupuolen sosiaalikeskusten nousukausi (Salasuo & Stranius, 2008).

Suomen valtausliikkeen alkupuolella tapahtuneita merkittäviä valtauksia ovat olleet muun muassa Helsingin Kallion puutalokorttelivaltaus ”Kill City” (1979–

1980) sekä Ruoholahdessa sijainnut Lepakko (1979–1999), joka ehti toimia kulttuurikeskuksena jopa 20-vuoden ajan. 80–90-lukujen taitteessa valtauksat kiihtyivät, ja ympäri Suomea tehtiin lukuisia valtauksia, kuten vuonna 1986 Helsingin keskustassa sijainneen Luther-kirkon kiinteistön haltuunotto. Kyseinen valtaus johti Freda 42-nimisen asuntopoliittisen valtausliikkeen syntyyn. Kiihtyneet valtauksat johtivat myös vuonna 1990 Oranssi ry nimisen nuorisoliikkeen rekisteröintiin, joka keskittyi omaehtoisen nuoriso- ja kulttuuritoiminnan kasvattamiseen. (Salasuo & Stranius, 2008; Tuominen, 2008; Peipinen, 1999.)

2000-luvun alkupuolella Suomen valtausliike koki sosiaalikeskusten nousukauden (Monti & Purokuru, 2018, s. 188). Tuolloin Helsingin tunnetuimpia ja pitkäaikaisimpia sosiaalikeskuksia olivat Länsi-Herttoniemessä sijainnut Siperia (2002–2006) sekä Siperian palon jälkeen vallattu Verkkosaarella sijainnut Satama (2009–2011) joka keskittyi sosiaalikeskustoiminnan ohessa Itä-Euroopasta tulleiden romanien tukemiseen (Salasuo & Stranius, 2008, s. 6–7). Vallatut talot toimivat usein hyvin monipuolisina kulttuuri- ja sosiaalikeskuksina, sekä eräänlaisina työväen- ja nuorisotaloina. Poliittisten kannanottojen lisäksi valtaajat pyrkivät valtauksilla luomaan omaehtoisia turvaverkkoja ja -paikkoja, joissa jaetaan niin ruokaa, palveluja, kuin osaamista. (Monti & Purokuru, 2018, s. 193.)

Suomessa tapahtuneista valtauksista ja talonvaltausliikkeestä on tehty erilaisia tutkimuksia, raportteja ja muita tekstejä. Tutkimusta ovat tehneet 1970–1990-luvulla muun muassa Anne Eronen (1991), 1990-luvulla Seppo Eronen (1999), sekä 2000-luvulla Elina Mikola (2008), Leo Stranius ja Mikko Salasuo (2008). Valtausten motiiveja ja tarpeita tutkineen Paula Saukon mukaan valtausten tyylliset omaehtoiset tilat koetaan hyvin tärkeiksi ja tarpeelliseksi. Tiloja vallataan vaihtoehtojen saamiseksi maksullisten kahviloiden tai nuorisotalojen tilalle, joissa ”saa viettää vain ohjattua ja valvottua vapaa-aikaa.” (Saukko, 1993.) Talonvaltaajien motiiveja tutkineen Riina Simosen tekemien haastattelujen mukaan valtaajien yksi keskeisimmistä motiiveista on myös yhteisöllisyyden kaipuu (Simonen, 2008, s. 56–59).

Talonvaltauksia on aiheena käsitelty ja tutkittu paljon muun muassa Suomen nuorisokulttuurin ja -vaikuttamisen näkökulmasta. Aiheesta on tehty tutkimuksia ja tekstejä, joissa keskitytään lähinnä valtaajien motiiveihin, tarpeisiin ja taustoihin. Valtausten vaikuttavuutta puhtaasti valtaajien sosiaaliseen ja henkiseen hyvinvointiin ei olla kuitenkaan juurikaan tutkittu. Suomen talonvaltausaalloista alkaa myös olla jo sen verran aikaa, että niiden pitkän tähtäimen vaikutuksia pystytään jo tarkastelemaan ja tutkimaan. Edellä mainituista syistä opinnäytetyön aihe ja tulokset koettiin sellaisiksi, mitä Suomessa ei olla vielä tutkittu.

2.3 Antiautoritarismi, autonomia ja suora toiminta

Vallatut talot sekä niissä vaikuttavat ihmiset, kollektiivit ja liikkeet ovat arvoiltaan usein antiautoritaarisia ja järjestäytymismuodoltaan autonomisia. Antiautoritarismi tarkoittaa auktoriteettihoitoisuuden sekä vallan kasautumisen vastustamista. Se on autoritarismin vastakohta, joka ilmenee muun muassa haluttomuutena osallistua valtarakenteita sisältäviin ja eriarvoisuutta ylläpitäviin järjestelmiin ja toimintakulttuureihin. Antiautoritaarit vastustavat toiminnallaan aktiivisesti vallan epätasaista jakautumista sekä kritisoivat hierarkkisten yhteiskuntien ylläpitämisen oikeuttamista. (Makinson, 1961.) Antiautoritarismi on usein vahva osa vasta- ja alakulttuureja, kuten esimerkiksi punk- ja talonvaltauskulttuuria (Juvonen & Varis, 2014, s. 84–87; Martínez, 2020, s. 83–86).

Liikkeitä, joissa organisoituminen on tapahtunut riippumattomasti ilman minkäänlaista ylhäältä annettua järjestäytymisen kaavaa, kutsutaan autonomisiksi liikkeiksi. Autonomialla tarkoitetaan itseohjautumista, -järjestäytymistä sekä -määräytymistä. Autonomiset liikkeet, kuten valtausliike ja monet muut aktivismin kentällä toimivat ryhmät pyrkivät yleensä aktiivisesti järjestämään yhteiskuntaa ja ympäristöään niin, ettei sen toimijuus olisi riippuvaista esimerkiksi auktoriteeteista tai erinäisistä vallassa olevista tahoista. Autonomit ovat yleensä siis sekä järjestäytymismuodoltaan että tavoitteiltaan autonomisia. (Monti & Purokuru, 2018.) Myös vallatut tilat ovat autonomisia, eli

tiloja tai paikkoja, joiden säännöistä ja käytännöistä päättävät auktoriteettien sijaan itse tiloja käyttävät ihmiset (Nuoperi, i.a.).

Talonvaltauksset ovat yksi yhteiskunnallisen järjestäytymisen, toimijuuden ja aktivismin lukuisista muodoista ja toimintatavoista. Aktivismilla tarkoitetaan poliittista toimintaa, jonka pyrkimyksenä on yhteiskunnan tai sen epäkohtien muuttaminen (Kytömäki, 2014, s. 14–18). Yksi aktivismin muodoista on kansalaistottelemattomuus, jossa toiminnan muodot pohjautuvat tietoiselle lain rikkomiselle. Kansalaistottelemattomuudella pyritään vaikuttamaan epäoikeudenmukaisiin rakenteisiin tai päätöksiin erilaisilla yhteiskuntaan kohdistuvilla tottelemattomuuden keinoilla. Tunnettuihin kansalaistottelemattomuuden puolestapuhujiin kuuluvat muun muassa Mahatma Gandhi sekä Martin Luther King. (Konttori, i.a.)

Yksi kansalaistottelemattomuuden ja vaikuttamisen muodoista, jossa muutoksia pyritään saamaan aikaan suoraan oman tai ryhmän käden kautta, on suora toiminta. Suoran toiminnan keinoin pyritään saamaan aikaan konkreettisia muutoksia nopeasti, ilman että välikätenä toimii erinäiset auktoriteetit kuten virkavalta, valtio tai parlamentti. Suoralla toiminnalla kierretään byrokratia ja sen asettamat hidasteet ja esteet, tai epäoikeudenmukaiset lakipykälät sekä niiden rajoissa toimiminen. Esimerkkejä suorasta toiminnasta ovat muun muassa lakot, kieltäytyminen asepalveluksesta, tuotantoeläinten pelastaminen tai teiden sekä talojen valtaaminen. (Ilmastotoiminta, i.a.; Takku, 2016.) Monia ihmisoikeuksien historian merkkipilareita ja käännekohtia on saavutettu suoran toiminnan keinoin, kuten Yhdysvaltojen linja-autoissa vallinneen rotuerottelun päättymiseen johtanut Rosa Parksin vastarinta (History, 2009) tai Pride-liikkeen aloittaneet ja seksuaalisekä sukupuolivähemmistöjen asemaa parantaneet Stonewallin mellakat (History, 2017).

3 HENKISEEN HYVINVOINTIIN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT

3.1 Henkinen ja sosiaalinen hyvinvointi

Opinnäytetyön yksi tavoitteista on tutkia valtausliikkeeseen osallistumisen vaikutuksia valtaajien sosiaaliseen ja henkiseen hyvinvointiin. Henkisellä hyvinvoinnilla tarkoitetaan kokonaisvaltaista kokemusta elämän mielekkyydestä, merkityksellisyydestä ja hallinnasta, sekä kyvystä kohdata vastoinkäymisiä ja selvitä niistä. Psykkiset voimavarat ja mielenterveys vaikuttavat yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvointiin ja jaksamiseen, ja tätä kautta kokonaisvaltaiseen terveyteen. (Hämäläinen, 2009, s. 9–13.)

Henkiseen hyvinvointiin ja mielenterveyteen vaikuttavat positiivisesti muun muassa turvallinen elinympäristö, mahdollisuus toteuttaa itseään, hyvät sosiaaliset suhteet sekä perustarpeiden täytyminen, kuten levon, ravinnon ja rakkauden saaminen. Vahva henkinen hyvinvointi edistää yksilön voimavaroja ja elämönhallintakykyä, sekä auttaa näkemään itsensä ja elämänsä myönteisessä valossa. (Opetushallitus, i.a.)

Liittyminen ja yhteenkuuluvuuden tunne ovat ihmisen perustarpeita, ja täten sosiaalisella hyvinvoinnilla on valtava merkitys ihmisen kokonaisvaltaisessa hyvinvoinnissa. Sosiaalisella hyvinvoinnilla tarkoitetaan toisista ihmisistä muodostuvaa hyvinvoinnin aluetta, joka rakentuu ihmissuhteiden sekä yhteiskunnallisen aseman kautta. Se muovautuu yksilön koko elämän ajan hänen ollessa vuorovaikutuksessa erilaisten ryhmien ja yhteisöjen kanssa. Onnistunut psykososiaalinen kehitys mahdollistaa rakentavat ihmissuhteet sekä luottamuksen, jotka puolestaan tukevat kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä turvallisuuden tunnetta koko ihmisen loppu elämän ajan. Vahva ja turvallinen kiinnittyminen edistävät yksilön kokemusta itsestään arvokkaana ja hyväksyttynä, sekä muuhun maailmaan kiinnittyneenä kokonaisuutena. (Fadjukoff ym., 2022, s. 327–330.)

Sosiaalisen hyvinvoinnin tai sen puutteen suhde terveyteen on kiistaton. Talonvaltaajien motiiveja tutkineen Riina Simosen mukaan yksi valtaajien keskeisimmistä motiiveista onkin juuri yhteisöllisyyden kaipuu (Simonen, 2008, s. 56–59). Sosiaalisen hyljeksinnän on todettu aiheuttavan aivoissa jopa fyysisen kivun kaltaisia reaktioita, (Fadjukoff ym., 2022, s. 330) ja syrjäytetyt yksilöt ovat muita alttiimpia muun muassa terveys-, päihde- ja mielenterveysongelmille, sekä itsemurhille (Aro ym., 1992).

3.2 Toimijuus

Toimijuus tarkoittaa aktiivista vuorovaikutusta ja vaikuttamista, sekä tarkoituksellisesti asioiden ja ympäristön muuttamista. Toimijuus on reagoimista ja kanssakäymistä, sekä kokemus siitä, että omalla aktiivisuudella on merkitystä. Sitä voi tarkastella yhteisöllisenä toimintana, joka toteutuu aidosti silloin kun valmiiksi annettuja tai sallittuja raameja ylitetään tai rikotaan. Toimintavalmiuden kautta ihminen saavuttaa tahdon toimia aktiivisesti, voiman valita itse toimintatapansa, sekä omaa kyvyn tehdä itsenäisiä aloitteita ja päätöksiä. (Hilppö ym., 2010, s. 23–31.)

Toimijuuden kautta ihminen voi oppia uusia taitoja, ja ymmärrys itsestään ja suhteestaan muihin muuttuu. Ihmiselle muodostuu käsitys itsestään yhteisön jäsenenä, siihen kuuluvana ja siinä vaikuttavana toimijana, jonka teoilla, ajatuksilla ja mielipiteillä on merkitystä. Täten toimijuudella on suuri merkitys yksilön tai ryhmän identiteetin muodostumiseen. Se tarkoittaa osallistumisen kautta muodostuvaa identiteettiä, pystyvyyden tunteen lisääntymistä, sekä omien resurssien ymmärtämistä ja hahmottamista. Toimijuus voi olla joko yksilöllä tai yhteisöllä. (Hilppö ym., 2010, s. 23–31.)

Toimijuus on merkittävä osa poliittista aktiivisuutta. Vahvan toimijuuden avulla yksilö pystyy itsenäisesti valitsemaan omat poliittiset vaikutus- ja toimintatapansa sekä toteuttamaan niitä oma-aloitteisesti. Toimijuuden ollessa aidoimmillaan valmiista rajoista poikkeavana sekä jatkuvan oppimisen prosessina (Hilppö ym., 2010, s. 23–31) voidaan aktivismia ja suoraa toimintaa tulkita poliittisen

toimijuuden malliesimerkkeinä. Suoran toiminnan kentillä etsitään jatkuvasti uusia raameja ja luovia tapoja poiketa niistä, sekä pyritään aktiivisesti tukemaan ja kasvattamaan ihmisten aitoa toimijuutta. Talonvaltausten ja muun suoran toiminnan seurauksena nopeasti nähtävä kätten jälki voi myös entisestään ruokkia toimijuutta vahvistamalla kuvaa oman toiminnan vaikuttavuudesta. (Monti & Purokuru, 2018.)

3.3 Voimaantuminen ja identiteetti

Termi voimaantuminen tulee englanninkielisestä sanasta *empowerment* joka tarkoittaa ihmisen sisäistä voimantunnetta (Siitonen, 2013). Voimaantumisella tarkoitetaan prosessia, jossa yksilö löytää omia voimavarojaan ja vahvuuksiaan, kasvattaa sisäistä voiman tunnettaan, sekä motivoituu siitä. Voimaantunut ihminen tiedostaa oman sisäisen kehityksensä, sekä asettaa päämääriä ja uskoo niiden toteutumiseen. Voimaantuminen vahvistaa elämänhallintaa, itsetuntoa, -arvostusta, sekä identiteettiä. (Räsänen, 2006, s. 100–102.)

Identiteetti tarkoittaa yksilön tai ryhmän käsitystä itsestään. Se on ajasta ja paikasta riippumaton kokemus persoonallisuuden jatkuvuudesta, (Ahonen ym., 2014, s. 216) jonka perustana toimivat yksilön moninaiset ominaisuudet. Identiteetin vahvistuessa yksilö kokee parempaa hallinnan tunnetta sekä löytää uusia keinoja toteuttaa itseään. (Verner, 2014.) Yksilön identiteettiä vahvistavat ja tukevat muun muassa erinäiset ryhmät ja yhteisöt joihin hän kuuluu, jotka puolestaan muovaavat käsitystä omasta roolista ja paikasta maailmassa. Myös ryhmän yhteinen jaettu identiteetti vahvistaa yhteisön jäsenten käsitystä omasta asemastaan yhteiskunnassa, sekä lisää heidän keskeistä yhteenkuuluvuuden tunnettaan. (Pauha, 2020.)

Ryhmän kollektiivisesti jaettu identiteetti onkin lähes välttämätön osa autonomista järjestäytymistä ja aktivismia. Poliittisten liikkeiden identiteettiä vahvistavat ideologiat, tunteet ja sitoutuminen, sekä tavoitteellisesta ja yhteisöllisestä toiminnasta voimaantuminen. Kollektiivinen identiteetti tarvitsee pohjaksi yleensä vahvan käsityksen siitä, minkälaisia ”me” olemme, ja täten

myös kuvan niistä ”muista.” Aktivismiin kuuluukin monesti erilaisten antagonistien määrittely sekä heidän kanssaan vuorovaikutuksessa oleminen, kuten päättäjiin vetoaminen, erinäisten tahojen vastustaminen tai vastamielenosoittajien kohtaaminen. Ryhmän selkeä käsitys itsestään ja sen toiminnan tavoitteista vahvistaa sekä jäsenten yhteenkuuluvuuden tunnetta että heidän käsitystään aktioiden merkityksellisyydestä. Omien arvojen mukaisesta toiminnasta voimaantuminen vahvistaa myös yksilön omaa identiteettiä. Poliittinen identiteetti voi olla erittäin merkittävä osa ihmisen omakuvaa, sekä muovata yksilön toimintaa ja valintoja hyvinkin kokonaisvaltaisesti. (Bernstein, 2008, s. 277–281.)

3.4 Yhteisöllisyys ja merkityksellisyys

Ihmisellä on luontainen yhteenkuuluvuuden tarve, ja kuuluvuuden tunteella merkittävä vaikutus yksilöiden ja yhteisöjen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin (Saastamoinen, 2009). Kun yksilö pääsee yhdessä muiden kanssa osallistumaan ja vaikuttamaan ympäristöönsä, sekä tätä kautta omaan arkeensa, yhteisöllisyyden ja voimaantumisen tunteet lisääntyvät. Yhteisöllisyys mahdollistaa vaikutusmahdollisuuksien jakamisen ja yhteenkuuluvuuden tunteen muodostumisen, ja sitä kautta merkityksellisyyden tunteen lisääntymisen sekä hyväksytyksi tulemisen kokemuksen. (Niemi, 2021.)

Kokemus yhteisöön kuulumisesta edistää yksilön turvallisuuden ja hyväksynnän tunnetta, mutta myös ryhmän mukanaan tuomat fyysisesti ilmenevät hyödyt, kuten omilta ryhmäläisiltään avun saaminen, tukevat ja kasvattavat näitä tunteita. Tunne yhteisöön kuulumisesta ylläpitää ihmisen monia henkisiä voimavaroja sekä kasvattaa omaa merkityksellisyyden tunnetta. (Lundan, 2019.) Ilman yhteisöä ihmisen sosiaalinen hyvinvointi kärsii, joka puolestaan vaikuttaa kokonaisvaltaisesti henkiseen hyvinvointiin (Fadjukoff ym., 2022, s. 327–330). Eräässä talonvaltaajia koskevassa haastattelussa moni valtaajista uskoi yhteisöllisyyden puutteen näyttäytyvän esimerkiksi masennuksena tai muuna pahoinvointina (Simonen, 2008, s. 56–59).

Merkityksellisyys on ihmisen sisäinen kokemus siitä, että hän ja hänen elämänsä ovat arvokkaita. Merkityksellisyyttä kokeva ihminen näkee oman elämänsä ja tekonsa myös muiden ihmisten näkökulmasta tärkeiksi ja merkityksellisiksi. Merkityksellisyyden tunne on usein yhteydessä myös muun muassa arvoihin, jolloin toimiessamme arvojemme mukaisesti myös merkityksellisyyden tunne kasvaa. (Tunne & Mieli, 2019.) Aktivismi ja poliittinen liikehdintä on usein lähtöisin omista arvoista ja halusta toteuttaa niitä. Kun yksilö tuottaa konkreettisia tekoja arvojensa pohjalta, hän edistää samalla siis omaa merkityksellisyyden tunnettaan.

Kokemus merkityksellisyydestä edistää tutkitusti hyvinvointia, lisää mielenrauhaa ja ohjaa yksilöä pois päin minäkeskeisistä tavoitteista ja kohti kokonaisvaltaisempaa, yleishyödyllisempää hyvää. Kun ihminen kokee toimintansa ja itsensä merkitykselliseksi, hänestä tulee yleensä aktiivisempi, motivoituneempi sekä onnellisempi. (Iisakkila, 2021, s. 119.) Itsensä ja elämänsä merkitykselliseksi kokeva ihminen kokee usein myös olevansa osa jotain suurempaa (Tunne & Mieli, 2019).

4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

4.1 Tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tarkoitus on tutkia valtausten vaikutusta valtaajien toimijuuteen sekä sosiaaliseen hyvinvointiin. Tarkoitus on selvittää kuinka merkittäväksi osaksi omaa elämäänsä squattaajat valtaukset kokevat, sekä minkälaisia vaikutuksia niillä on ollut esimerkiksi heidän henkiseen hyvinvointiinsa, sosiaaliseen elämäänsä, merkityksellisyyden kokemuksiin ja omakuvaan.

Opinnäytetyön tavoite on tuottaa tutkimustietoa valtion tuottamien järjestelmien sekä lain ulkopuolella suoraa toimintaa harjoittavien yhteisöjen näkemyksistä. Tavoite on tutkia autonomisten liikkeiden jäsenten kokemuksia sekä liikkeen vaikutuksia heidän elämäänsä.

Opinnäytetyöni tutkimuskysymykset ovat

1. Minkälainen merkitys talovaltauksilla on valtaajan sosiaaliseen hyvinvointiin?
2. Miten valtaukset vaikuttavat valtaajien toimijuuteen?
3. Kuinka merkittäväksi osaksi elämäänsä valtaajat valtausliikkeeseen osallistumisensa kokevat?

4.2 Oranssi Asunnot Oy yhteistyökumppanina

Opinnäytetyön yhteistyökumppanina toimii Oranssi ry:n omistama voittoa tavoittelematon Oranssi Asunnot Oy. Oranssi sai alkunsa 1990-luvulla tapahtuneista talojen valtauksista, joiden tavoitteena oli kiinnittää huomiota nuorten asuntopulaan. (Oranssi Asunnot Oy, i.a.-a.) Valtausten jatkuttua Oranssi neuvotteli valtaamistaan tiloista vuokrasopimuksia Helsingin kaupungin kanssa, ja myöhemmin osti talot omiin nimiinsä (Pyrö Rechartt, Oranssi Asunnot Oy toimitusjohtaja, henkilökohtainen tiedonanto 30.3.2023). Nykyään Oranssi

Asunnot vuokraa asuntojaan edullisesti alle 25-vuotiaille nuorille, sekä kunnostaa ja ylläpitää niitä yhdessä asukkaiden kanssa. Oranssin toimintaan ei enää nykypäivänä kuulu uusien kiinteistöjen valtaamista, vaan toiminta painottuu nuorten edullisen asumisen mahdollistamiselle. Asuminen perustuu yhteisöllisyyteen ja aktiivisuuteen. (Oranssi Asunnot Oy, i.a.-a.; Oranssi Asunnot Oy, i.a.-b.)

Oranssi Asunnot valikoitui yhteistyökumppanikseni heidän ollessaan Suomen ainoa talonvaltauksiin perustuva rekisteröity taho. Otin itse Oranssiin yhteyttä, ja he suostuivat yhteistyökumppanikseni heti. Oranssin nykyinen suhde talonvaltaajiin on eittämätön, vaikkei yhtiön toiminta enää perustukaan uusien tilojen valtaamiselle. Nykypäivän Oranssi Asunnot Oy edustaakin talonvaltauksia tietyllä salonkikelpoisella kentällä, sekä tavalla, jota voi pitää tavan kansalaisille helposti lähestyttävänä ja ymmärrettävänä. Heistä tuli monien instituutioiden ja tahojen silmissä hyväksyttävä toimija, kun heidän toimintansa muuttui laittomista talonvaltauksista lailliseen asuntojen vuokraamiseen. Oranssin ollessa siis osa sekä valtausliikettä että asuntomarkkinoita, sen voi katsoa olevan hyvissä väleissä kaikkien osapuolien kanssa.

Oranssin ollessa historiansa ja arvojensa vuoksi talonvaltausmyönteinen, kuuluu heidän intresseihinsä myös nykyisen talonvaltauskulttuurin edistäminen. Sekä Oranssilla että valtaajilla on tavoitteenaan tukea nuorten toimijuutta, voimaantumista ja yhteisöllisyyttä, sekä mahdollistaa ja edistää ihmisten vaikutusmahdollisuuksia heidän omaan ympäristöönsä. Molemmat pyrkivät luomaan ja ylläpitämään omaehtoisia sekä turvallisempia tiloja, joten vaikkei opinnäytetyöni toteutus tapahtunutkaan Oranssin toiveista tai syntynyt suoraan heidän tarpeistaan, he kokevat hyötyvänsä tutkimuksesta epäsuorasti yhteisten tavoitteiden edistämisen kautta. Oranssi toimii mielellään myös siltana opinnäytetyöni ja siitä hyötyvien tahojen välillä, jakaen tietoa kaikille yhteiskuntamme osapuolille.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

5.1 Kyselylomake

Opinnäytetyön tutkimustieto kerättiin monimenetelmin anonyymiä kyselylomaketta käyttäen. Netissä levitettävä kysely valikoitui tutkimusmenetelmäksi sen lukuisten hyötyjen vuoksi. Nettikysely mahdollisti valtaajien vaaliman anonymiteetin säilyttämisen sekä valtaajien tavoittamisen ympäri Suomea. Myös kynnys vastata kyselyyn voidaan kokea kasvotusten tapahtuvaa haastattelua matalammaksi, jonka vuoksi kyselyllä uskottiin saavan enemmän vastaajia kuin haastattelemalla.

Kyselylomake luotiin tietoturvalisella Webropol-ohjelmalla. Talonvaltauksien ollessa yleensä laittomia (L 39/1889) ja rangaistavia tekoja, oli anonymiteetin ja tietoturvan takaaminen ehdottoman tärkeää. Kyselylomakkeen alkuun liitettyssä saatekirjeessä kerrottiin muun muassa mitä varten tutkimusta tehdään sekä miten tuloksia tullaan käsittelemään ja säilyttämään (Liite 2). Saatekirjeen julkisuus edistää tutkimuksen läpinäkyvyyttä, sekä kasvattaa yleistä luottamusta (Tietoarkisto, i.a.).

Kyselylomakkeesta tehtiin mahdollisimman ytimekäs ja lyhyt, jotta sen vastaamiseen kuluisi mahdollisimman vähän aikaa. Tämä madaltaa kynnystä kyselyyn vastaamiseen. Kysymysten ytimekkäällä muotoilulla, mahdollisimman selkeillä vastausvaihtoehdoilla, selkokielellä ja vastausohjeilla lomakkeesta pyrittiin tekemään mahdollisimman esteetön ja helposti ymmärrettävä. (Tietoarkisto, i.a.)

Lomakkeen kysymykset esitettiin suurimmaksi osaksi Likert-asteikon muodossa, jossa vastaaja sai valita esitetyistä kysymyksestä ja väitteestä hänen näkemystään parhaiten kuvaavan vaihtoehdon. Vastausvaihtoehdot olivat yleensä asteikolla 1–5, joissa 1 tarkoitti täysin samaa mieltä ja 5 täysin eri mieltä. Kysymykset oli jaettu eri kategorioihin, esimerkiksi sosiaalista elämää tai identiteettiä käsittelevät väitteet esitettiin omilla sivuillaan. Jokaisen kategorian

jälkeen vastaajilla oli mahdollisuus kertoa lisää omista kokemuksistaan aivoimien vastauskenttien avulla.

Vastaaja pystyi itse vaikuttamaan kuinka paljon aikaa ja vaivaa hän vastaamiseen halusi tai pystyi käyttämään. Pelkkiin Likert-asteikon kysymyksiin vastaaminen kesti arviolta 5 minuuttia, kun taas avokysymyksiin kirjoittamalla pystyi kyselyyn käyttämään moninkertaisen määrän aikaa. Tämä mahdollisti erilaiset vastaustyylit, sekä erilaisia resurssimääriä omaavien osallistumisen.

5.2 Aineistonkeruu

Kyselylomakkeen levitys aloitettiin 16.11.2022. Lomaketta levitettiin saatetekstin kanssa erinäisille ympäri Suomea toimiville kollektiiveille, tahoille ja ryhmille eri viestintäkanavien välityksellä. Kollektiiveja lähestyttiin pääsääntöisesti sähköpostitse, mutta koska monilla ryhmillä ei ole sähköpostiosoitetta, linkkiä kyselyyn levitettiin myös Instagramin sekä Twitterin yksityisviestien kautta. Lomaketta jaettiin myös yksittäisille henkilöille, jotka ovat muun muassa mediassa puhuneet avoimesti valtauksiin osallistumisestaan. Lomakkeen levitys tapahtui suljetusti mahdollisen sabotaasin välttämiseksi. Kyselyn julkinen levitys olisi voinut altistaa sen talonvaltauksia vastustavien ihmisten keskuudessa leviämislle, ja tätä kautta tutkimustulosten reliabiliteetin kärsimiselle.

Lomake lähetettiin yhteensä noin 60 eri taholle ja toimijalle. Muutaman saadun vastauksen perusteella osa tahoista levitti linkkiä eteenpäin myös omissa verkostoissaan.

Nettikysely suljettiin 9.1.2023, johon mennessä kysely oli avattu 267 kertaa ja siihen oli vastannut 41 ihmistä. Näistä 41 vastaajasta 32 oli osallistunut elämänsä aikana talonvaltauksiin, eli tutkimus keräsi yhteensä 32 tutkimuskelpoista ja analysoitavaa vastausta.

5.3 Analysointimenetelmät

Aineistonkeruun jälkeen aineisto käytiin läpi. Tutkimustulosten onnistumisen toteutumiseksi mahdolliset puutteellisesti täytetyt lomakkeet tulee hylätä, (Kehittämiskeskus Opinkirjo, i.a.) mutta kyselylomakkeen koostuessa lähes kokonaan pakollisista Likert-asteikolla luoduista kysymyksistä, ei lomaketta pystynyt palauttamaan vajaana. Saaduista vastauksista jouduttiin kuitenkin karsimaan 9 vastausta, sillä kyseiset vastaajat eivät olleet itse osallistuneet valtauksiin. Kyselylomakkeen ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin onko kyselyyn vastaava henkilö osallistunut valtauksiin, ja jos hän vastasi kieltävästi, kysely päättyi automaattisesti. Täten saaduista 41 vastauksesta vain 32 oli sellaisia, joita voitiin käyttää tuloksia analysoidessa.

Likert-asteikolla saadut vastaukset käsiteltiin tilastollisin menetelmin, ja avokysymyksiin tulleet vastaukset käsiteltiin laadullisena aineistona ryhmittelemällä sekä luokittelemalla. Näin ollen tutkimusasetelmaa voidaan pitää monimenetelmällisenä. Avoimet vastaukset tukivat tilastollisia tuloksia, sekä auttoivat ymmärtämään vastaajien kokemuksia laajemmin. Avoimia vastauksia tuli hyvin runsaasti, ja niiden avulla pystyttiin saamaan kokonaisvaltaisempi kuva vastaajien kokemuksista. Likert-asteikolla saadut vastaukset muutettiin numeerisiksi ja havainnollistettiin erilaisten taulukoiden ja kuvioiden avulla, jolloin niitä on helpompi lukea ja ymmärtää (Kehittämiskeskus Opinkirjo, i.a.).

Kun aineisto oli muutettu tutkittavaan muotoon, siirryttiin sen analysoimiseen. Tutkimustiedon analysointi tarkoittaa aineiston tiivistämistä ja jalostamista teoreettiseen muotoon. Analysointi paljastaa mitä aineisto sisältää ja mitä se meille kertoo. (Günther ym., i.a.) Kvantitatiivinen aineisto analysoidaan tilastollisin menetelmin (Tietoarkisto, i.a.). Analysointiohjelmana toimi Microsoft Exceliä.

Tulosten analysoiduttua selkeästi tulkittavaan muotoon siirryttiin johtopäätösten kirjoittamiseen. Löydöksiä käsiteltiin olemassa olevan teorian, avoimien vastauksien sekä oman ajattelun avulla. Runsas ja monipuolinen määrä avoimia vastauksia selkeytti tulosten tulkittamista ja helpotti johtopäätösten tekemistä.

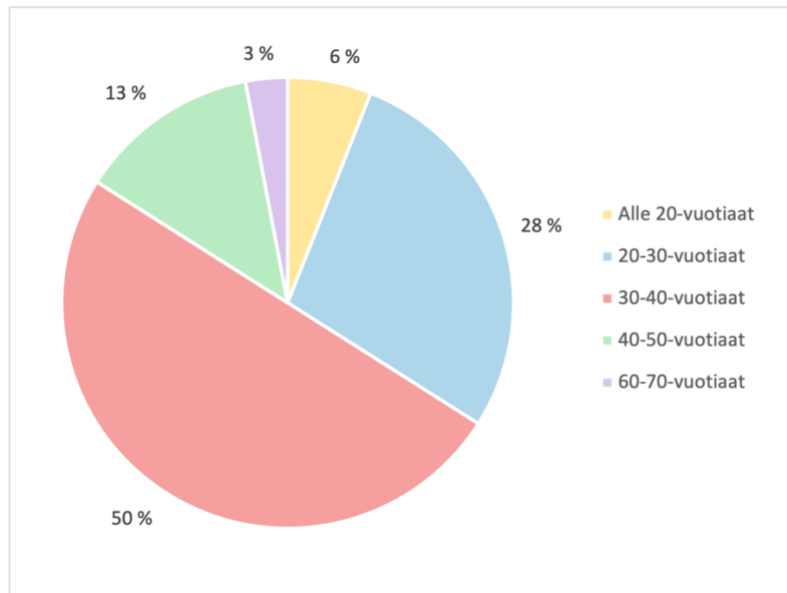
6 TULOKSET

Vaikka vastaajia yhdistää talonvaltauksien ja valtausliikkeessä vaikuttaminen, ovat he taustoiltaan hyvin moninaisia. Vastaajien joukossa on erittäin järjestäytyneitä ja vuosikymmeniä valtauksia aktiivisesti tehneitä henkilöitä, sekä heitä jotka viettivät squateissa aikaa omien sanojensa mukaan ”*etsien vaan mestaa jossa bailata.*” Jotkut vastaajista ovat olleet mukana yhdessä talonvaltauksessa, ja toiset osallistuneet lukuisiin squateihin niin Suomessa kuin ulkomaillakin. Vastauksissa on siis nähtävissä valtaajien suuri kirjo, jossa niin motiivit, taustat kuin kokemuksetkin ovat hyvin moninaisia.

Vastaajilta löytyi kokemusta myös keskenään hyvin erilaisista squateista. Osa valtauksista oli tehty meiltä meille-periaatteella, joissa oli keskitytty enemmän kyseiseen squattiin kuuluvien yksilöiden hyvinvointiin ja yhteisöllisyyteen, kun toisissa oli taas katsottu isompia yhteiskunnallisia raameja, ja keskitytty esimerkiksi liikkeen kasvattamiseen tai yhteiskunnallisten muutosten aikaan saamiseen. Vastaajilta löytyi kokemusta sosiaalikeskuksista, pienen porukan puutaloista, asunnoksi vallatuista tiloista sekä niin päihteettömistä kuin vahvalle päihteidenkäytölle pohjautuvista squateista. Vastauksissa näkyy valtausliikkeen kirjo, eivätkä tutkimustulokset pienen vastaajamäärän vuoksi pysty edustamaan koko liikettä. Tulokset antavat suuntaa antavaa kuvaa valtausliikkeestä ja siinä vaikuttaneiden ihmisten kokemuksista.

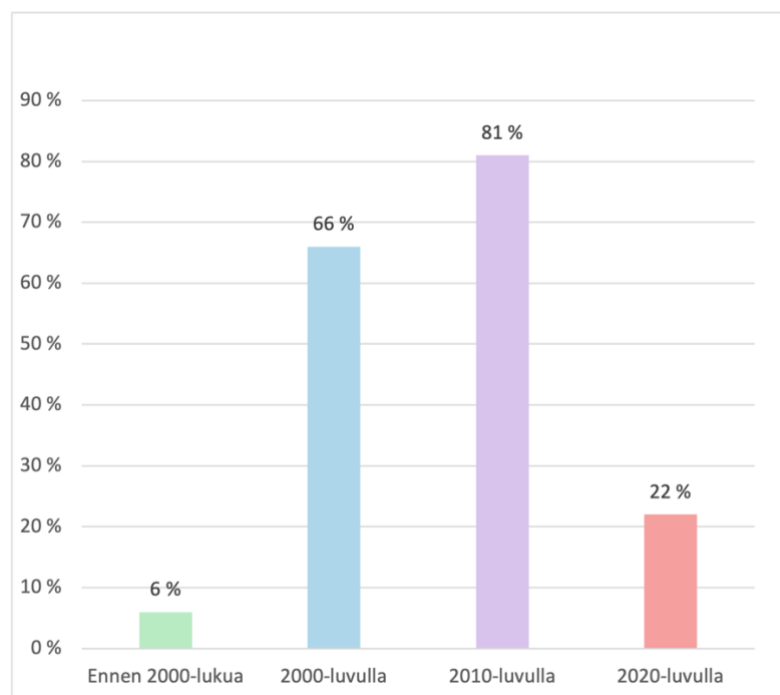
6.1 Taustat

Kyselyyn vastanneet 32 henkilöä ovat iältään 18–65-vuotiaita. Puolet vastaajista olivat 30–40-vuotiaita ja joka neljäs vastaaja oli 20–30-vuotias. Alle 20-vuotiaita vastaajia oli kaksi, 20–30-vuotiaita yhdeksän, 30–40-vuotiaita 16, 40–50-vuotiaita neljä, sekä yksi yli 60-vuotias.

Kuvio 1. Vastanneiden määrä eri ikäluokissa (%). N=32.

Suurin osa vastaajista (81%) kertoo osallistuneensa valtausliikkeeseen 2010-luvulla. Yli puolet (66%) vaikuttivat liikkeessä myös 2000-luvulla ja lähes joka neljäs (22%) vastanneista oli toiminut valtauksissa myös 2020-luvun aikana. Kaksi vastaajista (6%) oli osallistunut valtauksiin myös ennen 2000-lukua.

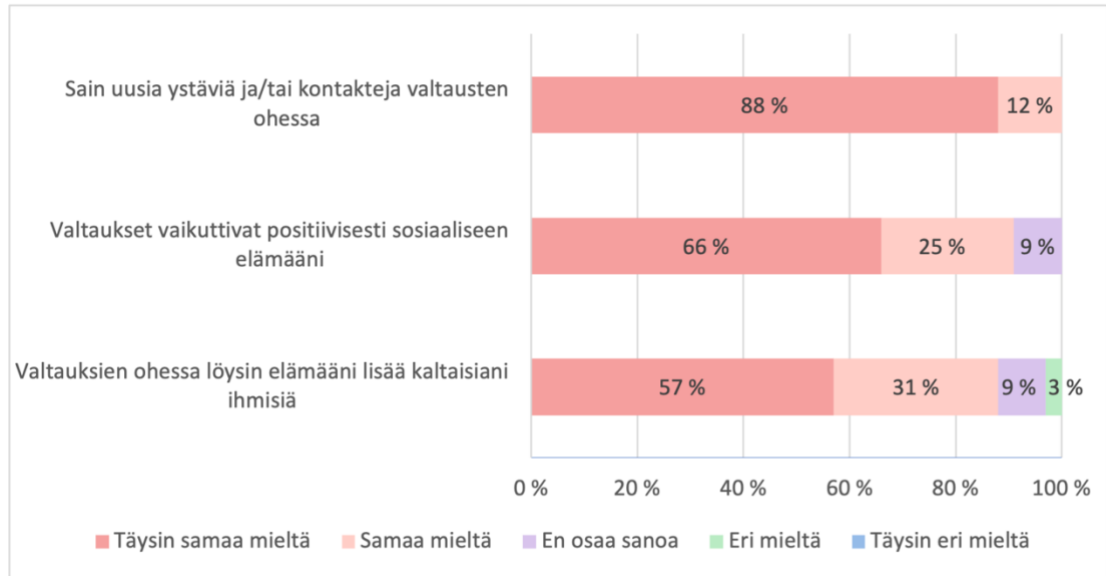

Kuvio 2. Vastaajien aktiivisuusaika valtausliikkeessä vuosikymmeninä (%). N=32.

6.2 Sosiaaliset suhteet ja kuulumisen tunne

Kaikki vastanneista kertoivat saaneensa valtausten ohessa uusia ystäviä ja/tai kontakteja. Merkittävä enemmistö (91%) koki valtausten vaikuttaneen heidän sosiaaliseen elämäänsä positiivisesti, ja suurin osa (87%) kertoi löytäneensä valtausten ohessa elämäänsä lisää kaltaisiaan ihmisiä.

Kuvio 3. Valtausten vaikutus vastaajien sosiaaliseen elämään (%). N=32.

Moni vastaaja kuvaili saaneensa valtausliikkeestä hyvin vahvoja hyväksynnän, henkisen tuen ja solidaarisuuden kokemuksia. Vastaajat kertovat löytäneensä sqauteista hyvin merkityksellisiä ihmissuhteita, raportoiden muun muassa ”*koko sosiaalisen piirin*” sekä ”*nykyisen kumppanini sekä lasteni isän*” löytyneen valtausliikkeestä. Moni koki valtausliikkeen sekä vallattujen tilojen olevan todella tärkeä sosiaalinen ympäristö. Tiloja kuvailtiin vastauksissa muun muassa turvallisiksi, vastaanottaviksi, sekä sydämellisiksi, ja yhteisöä ”*chosen familyksi*” eli valituksi perheeksi.

Löysin ekaa kertaa elämääni ihmisiä ketkä ajatteli samalla tavalla, hyväksy mut sellasena kun oon, ja sai mut tuntemaan oloni turvallisiksi ja nähdyksi. Mun elämään on jäänyt sqauteista valtavasti ihmisiä ja ystäviä. Yhteisö, mitä en koskaan unohda, ja joka sai mut ekaa kertaa ikinä tuntemaan kuuluvani johonkin.

Yhä edelleen, 20 vuotta myöhemmin, suuri osa läheisistä ystäväistäni ovat tyypejä, joihin tutustuin aikoinaan vallatessamme taloja yhdessä.

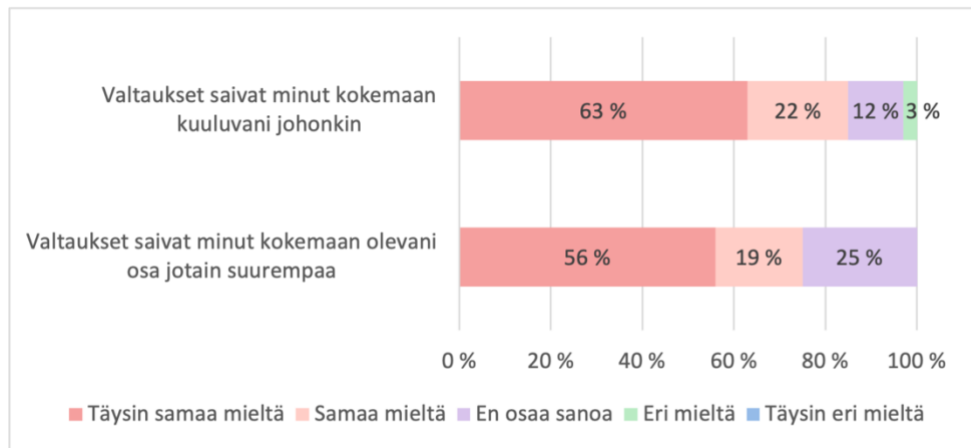
Tuntui, että valtausskenessä olin löytänyt kotiin.

Vastauksissa tuotiin esiin myös häätöjen vaikutus luotuihin ystävyysuhteisiin ja yhteisöihin. Vaikka valtauskulttuurin yhteisöllisyyttä kuvailtiin poikkeuksellisen vahvaksi, koettiin toiminnan mahdollistavien paikkojen menetys yhteisöjä rikkovaksi tekijäksi. Vallatut tilat nähdään tärkeinä sosiaalisina ja poliittisina tiloina, jotka toimivat yhteisöllisen olemisen ja tekemisen mahdollistajina. Osalla myös valtauksissa vahvistunut toimijuus heikentyi häädön seurauksena, kun sekä toimintaa mahdollistanut paikka että sitä tukeneet ihmissuhteet lakkasivat olemasta. Muut kaupunkitilat ovat usein maksullisia, eikä sosiaalisia suhteita haluta tai kyetä ylläpitämään maksua vastaan.

Sain kyl valtauksessa frendejä mutta häädön jälkeen ei juurikaan enää nähty. Sillon oli talvi, niin ei voinu mennä johonki puistoon hengaa eikä moni halunnu kutsua jengiä kotiinsa (jos ees oli kotia) niin jäljelle jäi tavata jossai työntekijöitään sortavassa ketjukahvilassa, ei kiitti. Siihen se sit vähän jäi ku ei enää ollu mestaa missä nähä ni tyyptikin katosi ympäriltä.

Liikkeestä on lähdetty sen hajaannuttua sekä syrjäytymään ilman samanhenkisten seuraa ja tiloja toteuttaa itseään, että menestymään ja muuttamaan kaupunkia. Hyviä tyypejä on noussut mm. politiikkaan, järjestötoihin ja toimittajiksi. Opimme järjestäytymään ja tunsimme olevamme vapaita, loimme yhteisön jota tarvitsimme, jotta rohkenisimme unelmoida isommin.

Muutama vastaaja halusi avoimessa vastauksessaan tuoda myös ilmi, että lukuisten uusien ystävien lisäksi valtausten ohessa tutustui myös epämieluisiin ihmisiin. Valtauksissa kerrotaan olleen *"myös kusipäitä ja väkivaltaa"* sekä *"ahdistavia tyypejä."* Tämän kaltaisten myös negatiivisten ihmiskohtaamisten vuoksi useampi vastaaja koki, ettei valtausten vaikutusta sosiaaliseen elämään voinut määrittellä puhtaasti positiiviseksi.

Kuvio 4. Valtausten vaikutus vastaajien kuuluvuuden tunteeseen (%). N=32.

Uusien ystävyys-suhteiden ja yhteisöjen luomisen lisäksi myös lisääntynyt kuuluvuuden tunne oli vastaajien keskuudessa vahva. Valtaosa (85%) koki valtausten saaneen heidät kokemaan kuuluvansa johonkin, ja suurin osa (75%) kertoi myös kokeneensa itsensä osaksi jotain suurempaa.

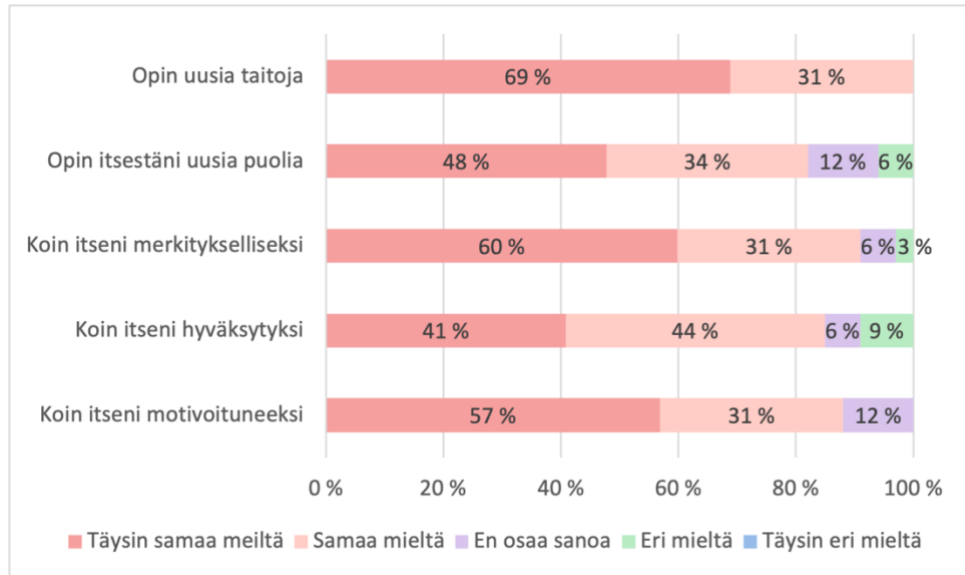
Koin toki olevani osa "suurempaa" liikettä, koska kiersin myös ulkomailla valtauksilla ja Suomen valtauksilta kommunikoimme monasti myös ulkomaisiin verkostoihin päin, mutta ei se silti mitään varsinaista suuren liikkeen tuntua antanut koska osanottajamäärät olivat niin pieniä. Varsinkin verrattuna suurmielennosoituksiin joissa myös kävin ja niistä sain enemmän tunnetta kuulumisesta johonkin suurempaan.

Muutama vastaaja kertoi myös eri tyylisten valtausten vaikuttaneen heihin eri tavalla. Eräs vastaaja kertoi emotionaalisista yksinäisyyden kokemuksistaan valtausten keskittyttyä puhtaasti politiikkaan sekä yhteisiin tavoitteisiin, eikä niinkään ihmisiin. Toinen vastaaja hieman samantapaisesti kertoi, että *"vähemmän poliittiset ja enemmän omiin tarpeisiin vastanneet valtaukset"* vahvistivat omaa sosiaalista hyvinvointia ja kuulumisen tunnetta.

6.3 Oppiminen, voimaantuminen ja minäkuva

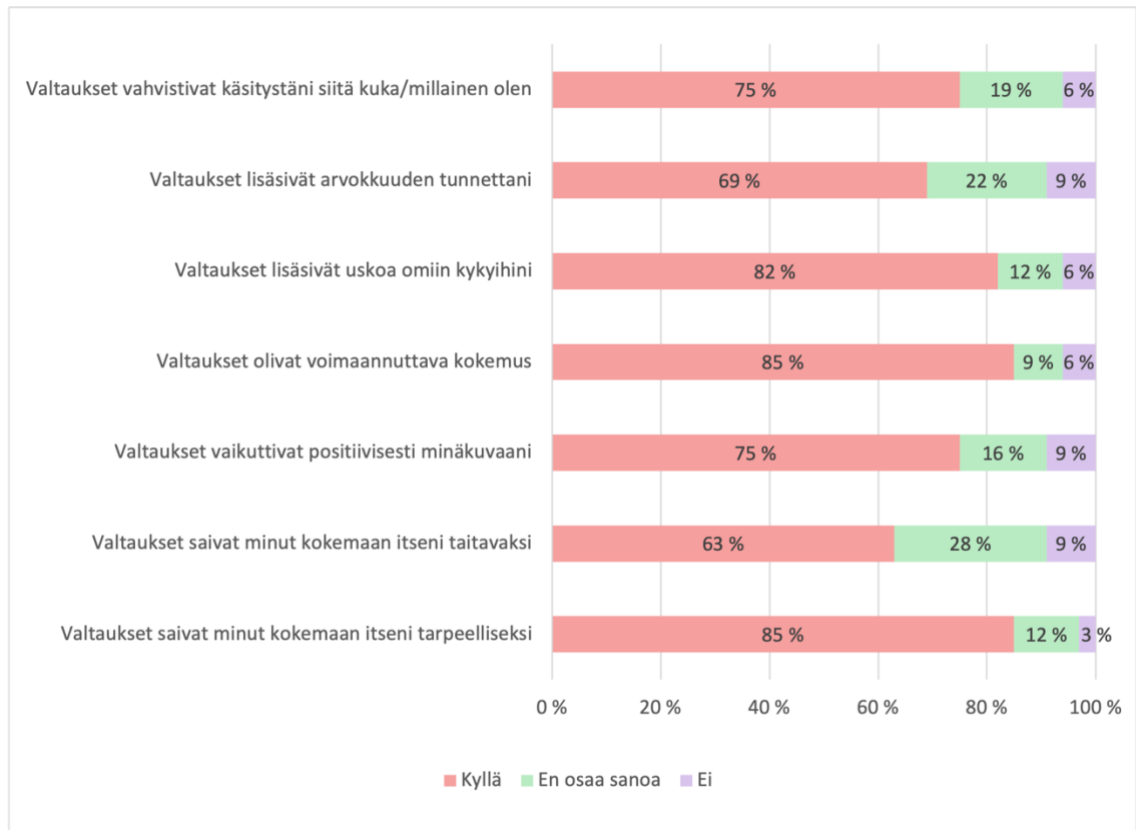
Kaikki vastaajat kertoivat oppineensa valtausten aikana uusia taitoja, ja suurin osa (81%) oppi myös itsestään uusia puolia. Oppimisen lisäksi positiiviset tunteet

lisääntyivät, ja merkittävä enemmistö (90%) kertoi kokeneensa itsensä valtausten aikana merkitykselliseksi. Valtaosa (87%) koki itsensä myös motivoituneeksi sekä (83%) hyväksytyksi.

Kuvio 5. Valtauksien aikana opitut uudet taidot, sekä valtausten vaikutus valtaajien merkityksellisyyden, hyväksytyksi tulemisen ja motivaation tunteisiin (%). N=32.

Enemmistö (85%) vastanneista kertovat valtauksien saaneen heidät kokemaan itsensä tarpeelliseksi sekä (82%) valtausten lisänneen uskoa omaan kykyihin. Suurin osa (75%) kertoo valtausten vaikuttaneen positiivisesti minäkuvaan, sekä vahvistaneen käsitystä siitä kuka ja/tai millainen on. Enemmistö (69%) koki valtausten lisänneen arvokkuuden tunnettaan itsestään ja (63%) saaneen heidät kokemaan itsensä taitavaksi. Valtaosa (85%) vastanneista koki valtausten olleen voimaannuttava kokemus.

Kuvio 6. Valtausten vaikutus vastaajien minäkuvaan (%). N=32.

Opin asioita mitä en muualta ole oppinut, sekä pääsin myös jakamaan omaa osaamistani. Voimaannuttavimpia kokemuksia mitä elämässäni on koskaan ollut. Koin itseni arvokkaaksi, tärkeäksi osaksi ja jäseneksi yhteisöä. Koin ekaa kertaa pystyväni vaikuttamaan ympäristööni.

Kuten suljetuissa ryhmissä yleensäkin, minäkuva häilyi ja yhteinen ”elämää suurempi” tavoite nousi monen muun ylle. Koska koin tavoitteen olevan tärkeä, koin myös itseni ja tekemiseni tärkeäksi ja tarpeelliseksi tästäkin huolimatta. Opin kuitenkin tärkeitäkin asioita kantapään kautta, kuten kokkaamista kun tuli nälkä ja kuinka ratkoa konflikteja ja navigoida vaarallisten/päihtyneiden ihmisten seurassa.

Vastauksissa moni kertoo oppineensa valtausten aikana paljon uutta, lukuisilla elämän osa-alueilla. Oppiminen tapahtui niin itsenäisen kokeilemisen ja tekemisen kautta, kuin toisia opettamalla ja omaa osaamista jakamalla. Vastauksissa oppimisen yhteydessä mainittiin muun muassa talon ylläpitämiseen liittyvät taidot, isossa ryhmässä toimiminen, omien vahvuuksien löytäminen ja käyttäminen, ompeleminen, nikkarointi sekä ruuanlaitto. Tämän kaltaisten perustai kansalaistaidoiksi luokiteltujen asioiden lisäksi oppimista tapahtui myös

yhteiskunnallisissa teemoissa. Poliittisissa tiloissa opittiin sekä jaettiin osaamista muun muassa turvallisempien tilojen rakentamisesta, autonomisesta järjestäytymisestä, liikkeen sisäisten kehityskohtien parantamisesta sekä yhteiskunnan ongelmakohtista ja niihin olevista vaihtoehdoista. Moni oppi myös erilaisia aktivisteille käytännöllisiä taitoja, kuten virkavallan kanssa kommunikoinnista tai banderollien tekemistä, joista he kertovat hyötynensä muussakin poliittisessa toiminnassaan sekä muutenkin myöhemmin elämässään.

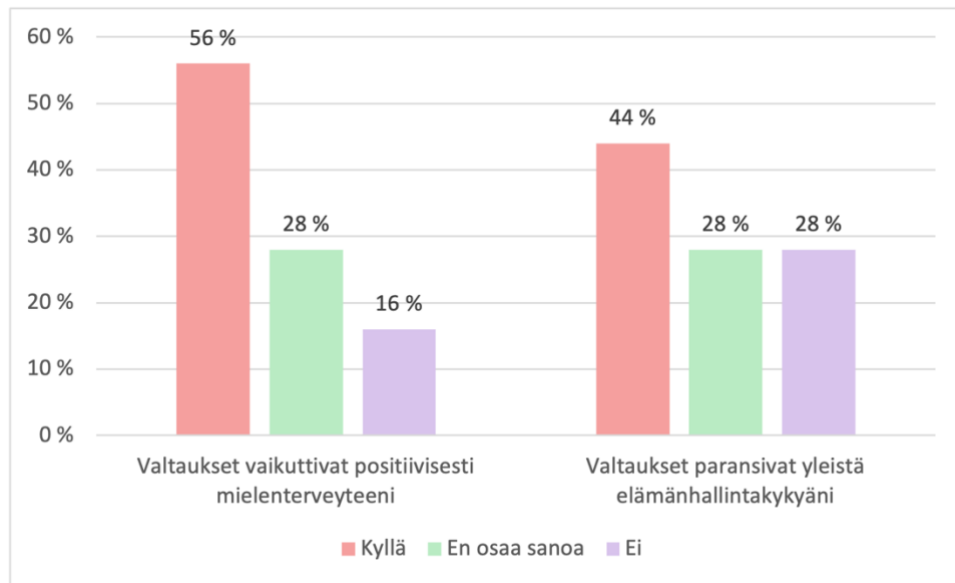
Valtauksilla oleminen, tekeminen ja muun muassa anarkistien kanssa järjestäytyminen auttoi minua ymmärtämään ja oppimaan paljon muun muassa poliittisista näkemyksistäni, joita en ollut aiemmin niin tarkkaan analysoinut taikka tunnistanut.

Oman poliittisen identiteetin selkeytymisen lisäksi suurin osa koki yleisen käsityksen itsestään vahvistuneen, sekä valtausten vaikuttaneen positiivisesti minäkuvaan. Valtauksien kerrotaan muun muassa ”*vaikuttaneen merkittävästi siihen, millaiseksi aikuiseksi olen kasvanut*” ja kuinka ”*itseni tärkeäksi ja kykeneväksi tuntemisen kautta opin myös arvostamaan itseäni enemmän.*” Avoimien vastauksien perusteella tekeminen, oli se sitten ränsistyneen talon kunnostamista tai autonomisen yhteisön rakentaminen, koettiin voimaannuttavaksi ja sitä kautta positiivisesti minäkuvaan vaikuttavaksi.

6.4 Henkinen hyvinvointi ja mielenterveys

Tutkimuksessa kävi ilmi, että hieman yli puolet (56%) kokivat valtausten vaikuttaneen heidän mielenterveyteensä positiivisesti. Noin neljäsosa vastaajista (28%) ei osannut sanoa valtausten vaikuttavuutta mielenterveyteen, loput (16%) eivät kokeneet mielenterveyden parantuneen. Hieman alle puolet (44%) kokivat heidän yleisten elämänhallintakykyjensä parantuneen valtausten aikana.

Squateista saamani voima ja motivaatio kantoi muihinkin elämäni osa-alueisiin. Tuntuu että niin moni muukin asia oli yhtäkkiä mun hallussa ja hallittavissa, kun sain squatista niin paljon onnistumisen fiilistä.

Kuvio 7. Valtausten vaikutus vastaajien elämönhallintakykyyn ja mielenterveyteen (%). N=32.

Heikon kysymyksenmuotoilun vuoksi emme voi päätellä vaikuttiko valtaukset negatiivisesti vastanneiden mielenterveyteen tai elämönhallintakykyihin. Moni painotti kuitenkin avoimissa vastauksissaan, että vaikka valtauksiin liittyi lähinnä pelkkiä positiivisia kokemuksia, ei niitä voi pitää puhtaasti myönteisinä kokemuksina. Negatiivisia kokemuksia käsittelevät vastaukset koostuivat lähinnä haastavista sosiaalisista tilanteista sekä asetelmista. Usein esiin nousseita haasteita olivat muun muassa päihtyneiden ihmisten kanssa kommunikointi, isossa ryhmässä konsensuksen saavuttaminen, konfliktien ratkaiseminen sekä tiloissa vallinnut patriarkaalisuus tai muu epätasa-arvoa synnyttänyt valta-asetelma.

Toiminta on näyttänyt myös, kuinka vahvasti hierarkisia horisontaalisempiin rakenteihin pyrkivät yhteisötkin voivat olla, ja juuri tuon pyrkimyksen tuoman aiheesta puhumattomuuden (hiljaisuuden kulttuuri ja sisäisten valtarakennelmien näkymättömyys) myötä on mukana ollut myös toivottomuuden tunnetta ihmiskunnan luonteeseen, mahdollisuuksiin ja tulevaisuudennäkymiin liittyen.

Toiminta on vienyt myös paljon voimavaroja, ja matalan kynnyksen laillisesti harmaalla alueella oleva toiminta on usein käytännössä tarkoittanut, että asioista ei puhuta avoimesti ja kaikkien tulisi tietää,

miten toimia. Tämä on aiheuttanut myös huonommuuden ja "vääränlaisuuden" tunteita.

Liikkeen sisäiset valta-asemiin perustuneet haasteet, kuten hierarkiat tai ainoastaan maskuliinisten toimintatapojen ja piirteiden arvostaminen on koettu sekä ristiriitaisiksi että optimistista tulevaisuudenkuvaa hiertäväksi seikoiksi. Liikkeessä koettu machokulttuuri ja sen korostaminen on luonut monessa vastaajassa muun muassa epätoivoa maailman muuttumisesta sekä liikkeen toiminnan onnistumisesta.

Välillä koen, että itseäni aika feminiinisesti ilmaisevana koin välillä tulevani kyseenalaistuksi vallatuissa tiloissa tai jääväni vähän hiljaiseksi sivustaseuraajaksi.

Myös päihteet mainittiin monessa vastauksessa mielenterveyteen negatiivisesti vaikuttaneena tekijänä. Vallatuissa tiloissa tapahtunut oma tai muiden runsas päihteidenkäyttö sekä päihtyneiden henkilöiden haastava tai vaarallinen käytös tuotiin esiin negatiivisia kokemuksia käsittelevissä vastauksissa. Myös häädöt kuvattiin erittäin negatiivisiksi ja henkisesti raskaiksi kokemuksiksi. Häädöissä oli koettu sekä todistettu poliisiväkivaltaa, joka on aiheuttanut vastaajissa hyvin kielteisiä ja haitallisia tunteita sekä muistoja. Viranomaisten epäoikeudenmukaiseksi, yliampuvaksi ja rajuksi kuvailtu toiminta koettiin erittäin ahdistavaksi.

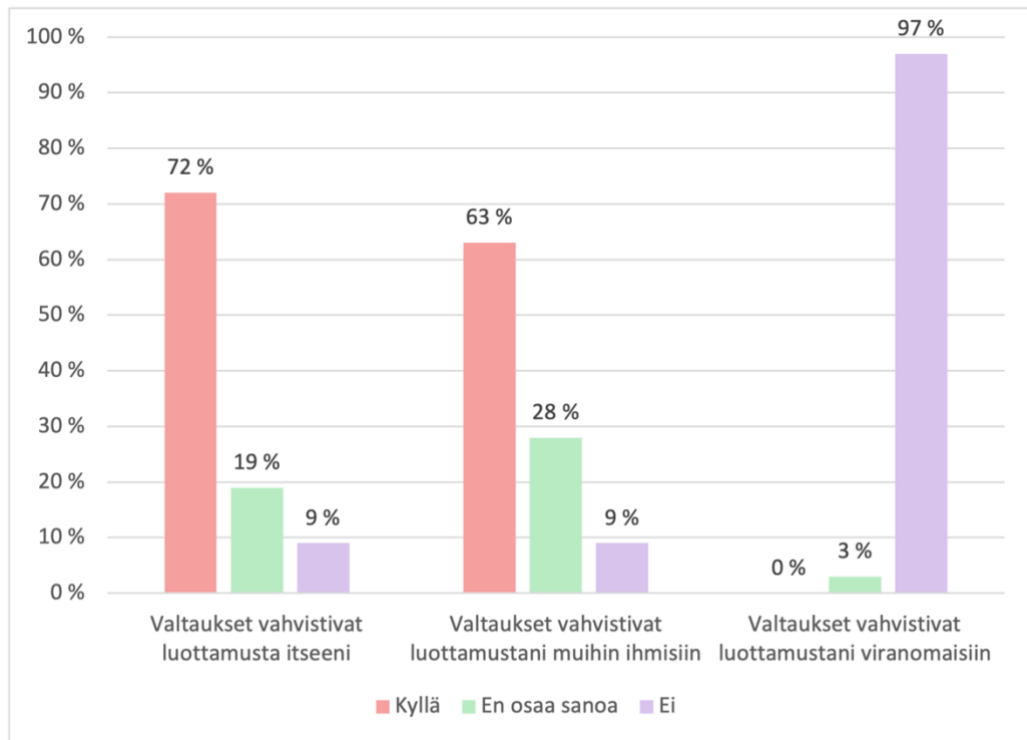
Musta tuntuu että valtaukset on ollut myös rankkoja juttuja henkisesti, varsinkin kun ne on usein päättynyt häätöön ja jopa talon purkamiseen. Että tavallaan se työ mitä on tehty on hajonnut tosi konkreettisesti ja samalla myös porukka on eräällä tavalla hajonnut. Vaikka monet yhteydet tietty edelleen pysyy ja valtauksilla alkaneet projektit jatkuu ja taidot pysyy. Tietenkin valtaukset on ollut oppimisprosesseja mutta kyllä mä koen että ne on myös ollut hajottavia kokemuksia.

6.5 Luottamus itseensä, muihin ja viranomaisiin

Tutkimuksessa mitattiin myös valtausten vaikutusta squattaajien yleiseen luottamuksen kokemukseen. Enemmistö (72%) vastaajista koki valtausten

vahvistaneen luottamusta itseensä ja suurimman osan (62%) mielestä myös luottamus toisia ihmisiä kohtaan vahvistui. Ainoana poikkeuksena olivat kuitenkin viranomaiset, joita kohtaan luottamus heikkeni merkittävästi. Lähes kaikki (97%) kertoivat valtausten vähentäneen heidän luottamustaan viranomaisia kohtaan.

Kuvio 8. Valtausten vaikutus vastaajien luottamukseen tunteeseen (%). N=32.

Kyllä toiminta talonvaltausliikkeessä niin Suomessa kuin keski-euroopassa on aiheuttanut syvää poliisivihaa ja täyttä epäluottamusta kaupungin virkamiehiin. Toistuvasti nähnyt kun poliisit rusikoivat ja pahoinpitelevät valtaajia, jotka toisinaan ovat olleet lähes lapsia. Sellaisen katselu ja osaksi joutuminen ei koskaan tule hälvemään mielestä. Samaten kaikenlaisten pikkusieluisten poliitikkojen ja virkailijoiden venkoilu ja valehtelu on kyllä opettanut kuinka paljon kannattaa laskea asioita yhteiskunnan varaan näillä main.

Valtausskenessä luottomme viranomaisiin oli 0 ja poliisi vihollinen numero 1 tai ehkä 2 natsien jälkeen. Myöhemmin saimme neuvoteltua joitain valtaamiamme tiloja nuorisoasiainkeskuksen kanssa, mikä oli pieni myönnytys autonomiastamme. Itse koin tämän positiivisena ja oli tärkeää nähdä, että kaikki viralliset tahot eivät olleet pelkästään meitä vastaan, kuten olin vahvasti kokenut. Oli tärkeää, että joku halusi oikeasti kuulla meitä ja keskustella kanssamme.

Moni vastaajista kertoo luottamuksen viranomaisiin menneen jo aikaisemmin, esimerkiksi muuta aktivismia harjoittaessa, mutta raportoivat talonvaltauksissa mukana olemisen kasvattaneen epäluottamusta. Useampi vastaajista kertoo kokeneensa ja/tai todistaneensa poliisiväkivaltaa, varsinkin häätöjen yhteydessä. Myös kaupungin viranomaiset on koettu epäluotettaviksi, muun muassa heidän ”sanoessaan tänään toista ja huomenna toimivansa täysin päinvastaisesti.” Viranomaisten kuvailtu mielivaltaisuus on koettu hyvin stressaavaksi ja epävakautta aiheuttavaksi tekijäksi.

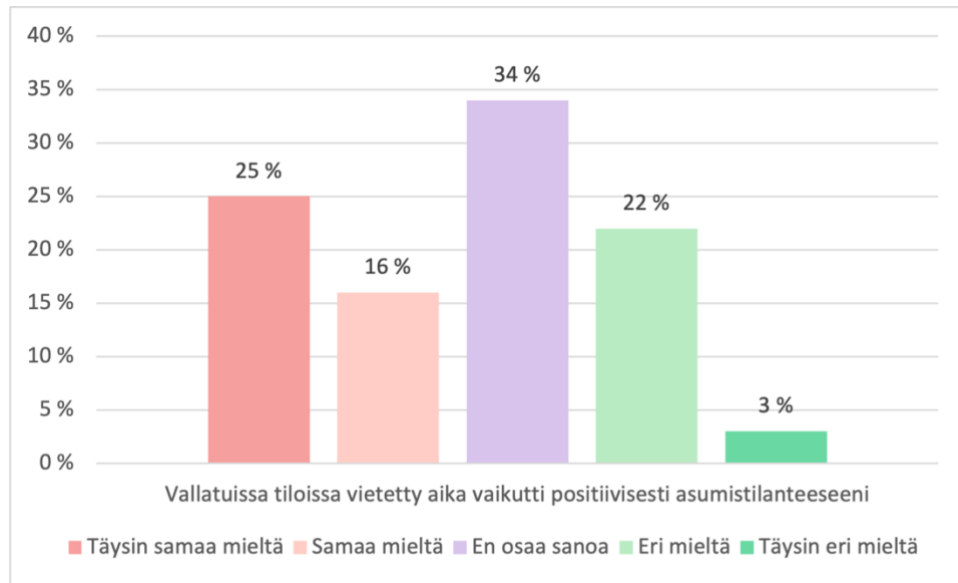
Luottamus itseään kohtaan kasvoi kuitenkin ison osan mielestä, muun muassa aikaisemmin mainittujen asioiden, kuten omien voimavarojen löytymisen johdosta. Muun muassa itsenäisyyttä ja uusia taitoja oppiessa käsitys omista kyvyistä kohentui. Suoran toiminnan keinoin saavutetut konkreettiset asiat lisäsivät monen luottamusta itseensä ja vahvistivat käsitystä omasta pystyvyydestään.

6.6 Asuminen

Talonvaltauksilla yritetään usein kiinnittää huomiota asumiseen liittyviin kysymyksiin, kuten asunnottomuuteen, korkeisiin vuokrahintoihin tai yleiseen kaupunkitiloissa vallitsevaan hierarkiaan. Hieman alle puolet (41%) vastaajista kertoi vallatuissa tiloissa vietetyn ajan vaikuttaneen positiivisesti heidän omaan asumistilanteeseensa. Yksi kolmasosa (34%) vastaajista eivät osanneet sanoa squattien vaikutusta heidän asumiseensa ja loput (25%) eivät kokeneet valtausten vaikuttaneen heidän asumistilanteeseensa positiivisesti.

Valtauksilla, jossa on asettauduttu julkisiin tiloihin, on ajottain ollut hyvinkin konkreettinen vaikutus selviämiseni kannalta aikoina, jolloin olen ollut vailla vakinaista asuntoa.

Vastasin ”en osaa sanoa” koska olisin kyllä saanut tarvittaessa squateista yösijaa yms, mutta mulla on aina ollut kämpä niin ei sillee oo vaikuttanu asumiseen.

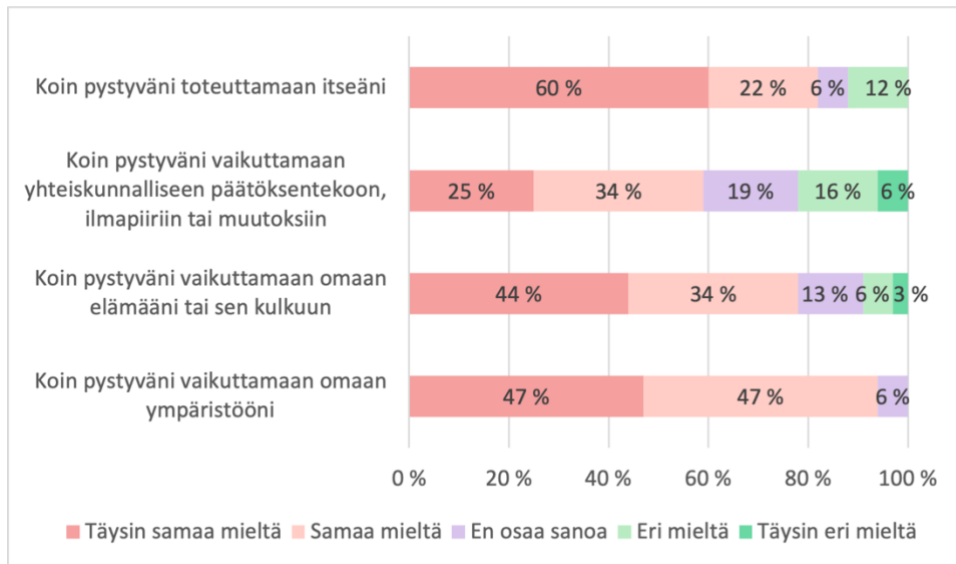

Kuvio 9. Valtausten vaikutus vastaajien asumistilanteeseen (%). N=32.

Heikon kysymyksenmuotoilun vuoksi emme pysty päättämään valtausten todellista vaikutusta vastaajien asumiseen. Erilaisilla vastausvaihtoehtoilla olisimme pystyneet kartoittamaan kuinka moni vastaajista olisi pystynyt halutessaan asumaan vallatuissa tiloissa, mutta ei esimerkiksi nykyisen asumistilanteensa vuoksi kokenut sitä tarpeelliseksi. Varmaa ja merkittävää on kuitenkin se, että yli kolmasosa (41%) koki valtausten vaikuttaneen heidän asumiseensa positiivisesti.

6.7 Omat ja liikkeen vaikutusmahdollisuudet

Talonvaltauksilla pyritään vaikuttamaan asioihin suoraan ja nopeasti. Kyselyyn vastanneista melkein kaikki (94%) olivatkin sitä mieltä, että he pystyivät valtauksilla vaikuttamaan omaan ympäristöönsä. Yli puolet (59%) kokivat heidän osallistumisensa valtauksiin vaikuttaneen myös yhteiskunnalliseen päätöksentekoon, ilmapiiriin tai muutoksiin. Melkein joka neljäs (22%) oli sitä mieltä, etteivät he pystyneet vaikuttamaan valtauksilla yhteiskunnallisiin asioihin. Enemmistö (82%) kertoi kuitenkin pystyneensä valtauksilla toteuttamaan itseään, sekä (78%) vaikuttamaan omaan elämäänsä tai sen kulkuun.

Kuvio 10. Valtausten vaikutus vastaajien kokemukseen oman toiminnan vaikuttavuudesta (%). N=32.

Ei kovin suuria yhteiskunnallisia saavutuksia valtauksilla saatu, mutta oli yritettävä. Pieniä paikallisia voittoja toisinaan mutta useimmiten ei niitäkään.

Jatkuvat häädöt virkavallan ja kiinteistöjen omistajien toimesta sekä poliittinen lukkiutuminen kunnallistasolla ovat samalla olleet melko lannistavia omia vaikuttamiseen mahdollisuuksia sekä yhteiskunnallisen muutoksen saavutettavissa olemisen kokemusta ajatellen.

Varmasti siis on jollain tavalla pystynyt vaikuttamaan, esimerkiksi turvallisempien tilojen periaatteet on aika lailla levinneet vallatuista feministisistä tiloista kaikkialle. Koen kuitenkin, että esimerkiksi kaupunkitilan käyttöä ja asumisen kalleutta koskevia muutoksia ei olla saatu aikaan.

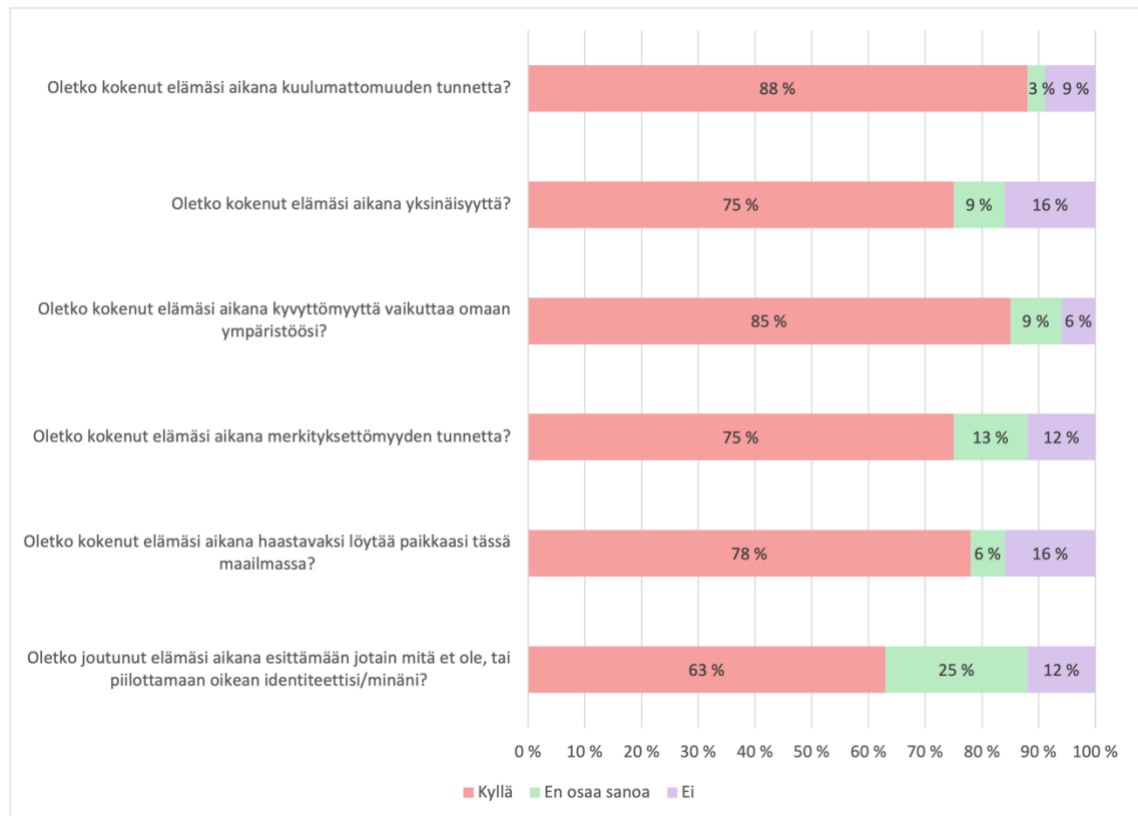
Konkreettiset yhdessä rakennetut poliittiset tilat ovat merkittäviä, ja niistä saadut jatkuvat häädöt, asioiden pysymättömyys sekä toistuva uudelleen aloittaminen koetaan vastausten perusteella hyvin lannistaviksi. Merkityksellisiksi vaikutusmahdollisuuksiksi on kuitenkin koettu esimerkiksi yksittäisiä ihmisiä tai heidän asumistilannettaan koskevat tilanteet. Esimerkiksi Itä-Euroopasta saapuneille romaneille vuosina 2009–2011 suojaa tarjonnut sosiaalikeskus Satama mainittiin useammassa vastauksessa hyvin merkityksellisenä kokemuksena.

Itse tilojen haltuunotto, ylläpito ja toiminnan järjestäminen niissä lisäsivät tunnettani siitä, että voin jossain määrin vaikuttaa ja näkyä, että minunlaisille on tilaa maailmassa ja yhteisöä, ja osoittivat, että suhteellisen matalalla kynnyksellä voi olla osallinen jossakin aikana, jolloin en kokenut millään lailla olevani osa yhteiskuntaa ja normatiivisia instituutioita oman terveydellisen ja sosiaalisen asemani puolesta.

Vain hieman yli puolet vastaajista kokivat pystyvänsä vaikuttamaan yhteiskunnallisiin asioihin valtausten avulla, mutta melkein kaikki kokivat pystyvänsä vaikuttamaan niillä omaan ympäristöönsä. Omaehtoisten tilojen luominen ja niihin vaikuttaminen on ollut monelle vastaajalle henkireikä. Niillä on pystytty toteuttamaan itseään sekä muovaamaan omasta arjesta ja ympäristöstä itselleen parempi paikka. Valtauksilla on voinut vaikuttaa merkittävästi esimerkiksi omaan asumistilanteeseen, mutta ei kuitenkaan yleiseen asumispolitiikkaan tai kaupunkitilaan isommassa mittakaavassa.

6.8 Valtausten vaikutus elämässä koettuihin negatiivisiin kokemuksiin

Valtaajat vastasivat erilaisiin väitteisiin (Kuvio 11) koskien heidän kokemuksiaan muun muassa kuulumattomuuden, yksinäisyyden sekä merkityksettömyyden tunteista. Jos vastaaja oli kokenut elämänsä aikana väitteessä kerrottuja negatiivisia tunteita, hänelle aukesi uusi kysymys, jolla kartoitettiin valtausten vaikutusta kyseisiin negatiivisiin kokemuksiin (Kuvio 12). Uusi kysymys ei auennut vastaajille, jotka eivät raportoineet kokeneensa kyseisiä negatiivisia tunteita tai kokemuksia.

Kuvio 11. Valtaajien kokemuksia negatiivisista tunteista ja kokemuksista (%).
N=32.

Merkittävä enemmistö vastaajista (88%) kertoi kokeneensa elämänsä aikana kuulumattomuuden tunnetta. Kolme neljäsosaa (75%) ovat kokeneet myös yksinäisyyttä sekä kärsineet merkityksettömyyden tunteista. Valtaosa (85%) kertoo kokeneensa kyvyttömyyttä vaikuttaa omaan ympäristöönsä, ja suurin osa vastaajista (78%) ovat elämänsä aikana kokeneet haastavaksi löytää oma paikkansa maailmasta. Yli puolet (63%) kertovat myös joutuneensa esittämään elämänsä aikana jotain mitä he eivät oikeasti ole, tai piilottamaan aidon identiteettinsä ja minuutensa.

Enemmistö vastaajista oli kokenut elämänsä aikana edellä mainittuja negatiivisia tunteita, mutta suurin osa heistä koki valtausliikkeen vähentäneen kyseisiä kokemuksia. Reilu enemmistö (88%) kertoi kokeneensa valtausliikkeeseen osallistumisen vähentäneen heidän yksinäisyyden kokemuksiaan. Myös suurin osa (79%) elämänsä aikana kuulumattomuuden tunnetta kokeneista valtaajista vastasi valtausliikkeen vähentäneen kyseisiä tunteita.

Kuvio 12. Edellisen kuvion (11) kysymyksiin ”kyllä” vastanneiden kokemukset valtausliikkeen vaikutuksista kyseisiin negatiivisiin kokemuksiin (%). N=20–28.

Musta tuntui että valtausliike tietystä mielessä syvensi mun kuulumattomuuden tunnetta, koska siinä muodostuu helposti sellainen antagonistinen ja epäluuloinen suhde muihin ja ehkä myös keskinäisiin suhteisiin ja esim. häädöt oli tosi emotionaalisia kokemuksia. Musta tuntuu että muunlainen toiminta on enemmän luonut yhteyksiä muihin. Tietenkin valtausten yhteydessä on myös ollut mukavia naapuristokohtaamisia ja sellaista reach out -työtä mikä on kasvattanut yhteyden tunnetta.

Usea valtaaja toi ilmi avoimessa vastauksessaan valtausten sekä kasvattaneen kuulumattomuuden tunnetta, että vähentäneen sitä. Heidän kertomansa mukaan kuuluvuuden tunne liikettä, toisia valtaajia sekä muita alakulttuureja ja autonomista järjestäytymistä kohtaan saattoi kasvaa, mutta yhteiskuntaa kohtaan puolestaan vähentyä. Myös koettu poliisiväkivalta sekä muu viranomaisten toiminta raportoitiin yhteiskuntaa kohtaan tunnettua kuuluvuudentunnetta vähentävänä tekijänä. Kuitenkin kolme neljästä on sitä mieltä, että valtausliikkeeseen kuuluminen vähensi heidän kuulumattomuuden tunnettaan.

Valtaosa vastaajista (81%) kertoivat valtausliikkeeseen osallistumisen kasvattaneen heidän vaikutusmahdollisuuksiaan sekä vähentäneen heidän kokemustaan kyvyttömyydestä vaikuttaa omaan ympäristöönsä. Kolme neljästä (75%) kokivat myös merkityksettömyyden tunteiden vähentyneen ja suurin osa (67%) valtausliikkeeseen osallistumisen vahvistaneen heidän käsitystään omasta roolistaan tai paikastaan. Enemmistö heistä (68%) jotka ovat elämänsä aikana joutuneet piilottamaan oikean identiteettinsä tai esittämään jotain mitä he eivät oikeasti ole, kokivat talonvaltauksien ohessa pystyvänsä olemaan aidosti oma itsensä.

Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöön kuuluvana tuntui tosi hyvältä saada itselleen perhe, joka hyväksyy. Talo ja koti, mikä tuntuu turvalliselta. Kreisi tunne, kun pystyy uusien ihmisten parissa olemaan enemmän oma itsensä kuin ihmisten kanssa, ketkä on tuntenut mut aina. Squattien hyväksyvistä ilmapiiristä voimaantuneena uskalsin alkaa toteuttaa itseäni myös valtauksien ja muiden toveripiirien ulkopuolella. Löysin squateista siis sekä itseni että ystäväni.

Valtauksilla järjestettiin omanlaisia ja omannäköisiä tapahtumia joissa sai olla oma itsensä ongelmiseen ja erikoisuuksiin. Sai olla anarkisti, punkkari, maalari, vegaani, häilyvä seksuaalisuudeltaan ja haaveileva utopisti joutumatta pilkan tai syyttelyn kohteeksi. Sillä tapaa siis sai rentoutua koska ei ollut jatkuvasti konfliktissa ympäröivän yhteisön arvojen tai odotusten kanssa. Hyvä paikka ladata akut ja jatkaa arjen kamppailua. Kunhan osasi vetää rajat eikä upota liiaksi talojen omiin syövereihin ja siten eskapismiin. Omalla kohdalla se onnistui hyvin. Monilla myös ei niin hyvin.

6.9 Valtausliikkeeseen osallistumisen merkityksellisyys squattaajan oman elämän kannalta

Kysyttäessä kuinka merkittäväksi osaksi omaa elämäänsä vastaajat valtausliikkeeseen osallistumisen kokevat 1–10 välillä niin että 1 on erittäin merkityksettömäksi ja 10 erittäin merkitykselliseksi, oli vastausten mediaani 9,5. Vastausten keskiarvo oli 8,6, minimiarvo 3,0 sekä keskihajonta 2,0. Valtauksiin osallistuminen koettiin siis vastaajien keskuudessa lähtökohtaisesti erittäin merkitykselliseksi osaksi heidän omaa elämäänsä.

Kysyttäessä mitkä asiat valtauksissa koettiin oman elämän kannalta tärkeimmiksi, nousi vastauksissa eniten esiin niiden sosiaaliset puolet. Rakkaus, ystävyys, toveruus ja solidaarisuus esiintyivät lähes kaikissa avoimissa vastauksissa. Suuri osa vastaajista sai valtauksien ohessa paljon ystäviä sekä loi hyvin syviä ja merkityksellisiä ihmissuhteita. Vahva yhteisöllisyys, yhteisöllisen elämäntavan opettelu sekä yksilökeskeisen elämäntavon hälventyminen nähtiin merkittävänä asioina. Myös kuuluvuuden ja merkityksellisyyden tunne mainittiin useassa vastauksessa.

On muitakin sosiaalisia piirejä joissa voin olla vapaa, mutta valtauksilla oli omanlaisensa hyvin laajasti salliva ja inspiroiva, tukea tarjoava vapauden kulttuuri. Odotuksista vapaa.

Valtauksilta olen saanut koko sen pohjan, jolle elämäni rakentuu: ystävät, rakkaat, ideaalit, ajatukset, aatteet, toimintaympäristön.

Sosiaalisten suhteiden lisäksi vastauksissa korostui oman poliittisen kasvun tärkeys. Moni kertoi löytäneensä oman poliittisen identiteettinsä valtauksien ohessa, ja sen vaikuttaneen pitkällä tähtäimellä heidän elämänsä suuntaan. Talonvaltauksiset toimivat monille porttina muuhunkin poliittiseen toimintaan, sekä maailman paremmin hahmottamiseen. Tärkeimmiksi seikoiksi mainittiin muun muassa yhteisöllisemmän ja kestävämmän tulevaisuuden rakentaminen sekä kokemus maailman pikkuhiljaa paremmaksi muuttamisesta.

Valtauksiset on suoran toiminnan keino vaikuttaa omaan ympäristöön, luoda tilaa (epäkaupalliselle) kulttuurille, kohtaamisille jotka eivät ole riippuvaisia kuluttamisesta ja rahasta, kokeilla kestävämpiä ja yhteisöllisiä tapoja jakaa arkea ja muovata kaupunkia.

Avoimissa vastauksissa painottui myös omaehtoisten tilojen rakentamisen sekä oman elinympäristön muovaamisen tärkeys, ja siitä syntynyt voimaantumisen ja vapauden tunne. Valtauksiin osallistumisen kautta on opittu rohkeammin vaikuttamaan muihinkin omaa elämää koskeviin asioihin ja muovaamaan toisiakin ympäristöjä itselleen sopiviksi, kestävämpi tulevaisuudenkuva edellä. Moni valtausliikkeessä opittu toimintatapa on kantautunut vastaajien muillekin elämän osa-alueille. Valtauksiset nähtiin tapahtumina, jotka ovat vahvistaneet omaa toimijuutta, itseohjautuvuutta sekä pystyvyyden tunnetta.

Yhteisö, omaehtoisen ja omanlaisen kulttuurin toteuttaminen, omannäköiseen aikuisuuteen kasvaminen, vapauden, keskinäisen sitoutuneisuuden ja verkostoituneisuuden sekä vastuun ottamisen harjoittelu ja tunteminen, tasa-arvoisemman kohtaamisen ja päättämisen tavan sekä "oman paikan maailmassa" löytäminen.

Ihmissuhteet, taiteellisen vapauden. Yhteistyön, yhteishengen. Tunteen että meillä on jotain omaa, ainutlaatuista jonka olemme luoneet itse. Turva. Ja ollaan osa jotain suurempaa. Että meillä on väliä. Tai ainakin unelmia joilla on merkitys ja väliä toisillemme jos ei muulle yhteiskunnalle. Rohkeus. Lupa olla vapaasti itsensä. Ilmaista itseään. Edes yrittää vaikuttaa, tehdä maailmasta parempi.

Tärkeiksi asioiksi mainittiin useasti myös oman näköisen elämän rakentaminen sekä muut omaan henkiseen kasvuun liittyvät asiat. Itsetutkiskelu, itseluottamus, identiteetin vahvistuminen sekä oman paikan löytäminen maailmassa mainittiin useassa vastauksessa. Kokemus siitä, että elämää voi elää erilaisilla tavoilla, ja että oma normeista poikkeava tapa olla on arvokasta. Valtaukset nähtiin merkittävänä, arvojen mukaan elämistä mahdollistavina tekijöinä. Elämään vaikuttaminen, arjen oman näköiseksi muovaaminen sekä siitä voimaantumisen korostuivat vastauksissa hyvin tärkeinä valtauksista opittuina tai saatuina asioina.

Tunne siitä, että itse pystyy järjestämään asioita elämäänsä, ei tarvi odottaa että joku muu tekee. Tietty mutkattomuus on tullut tuolta, jos jotain tarvitaan, niin senkun menee ja tekee.

Sain paljon itseluottamusta. Sain tehdä asioita, mitä en olisi varmaan muissa tilanteissa koskaan tehnyt, ja tajusin että osaan (tai opin nopeasti) yllättävän paljon.

Luotto siihen että elämä kantaa ja jos kaikki menee pieleen voi aina vallata jonkun mökin ja jatkaa eteenpäin.

Vastauksissa valtauksiin osallistumista muisteltiin lämmöllä, ja siihen viitattiin ikimuistoisena aikana. Osa vastaajista on saavuttanut keski-iän, tasaiset tulot, työn sekä arjen, ja haikailivat vastauksissaan vallatuissa tiloissa vietetyn nuoruuden perään. Squateissa kerrotaan koettu "*sellaista vapautta mitä ei ole koskaan missään muualla koettu*" ja niihin liittyviä kohtaamisia ja muistoja kuvaillaan unohtumattomiksi, lämpimiksi ja rakkaiksi.

7 OPINNÄYTETYÖN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS

7.1 Reliabiliteetti ja validiteetti

Luotettavuus eli reliabiliteetti kattaa monta teemaa, joilla mitataan muun muassa opinnäytetyön onnistumista sekä tehdyn tutkimustyön paikkansapitävyyttä (Diak, 2020). Analysointivaiheessa pyritään kertomaan kattavasti ja perustellusti mitä olen tehnyt, miten, sekä miksi. Tämä lisää tutkimuksen läpinäkyvyyttä ja luotettavuutta (Günther ym., i.a.). Läpinäkyvyyttä kasvattaa kaikkien työvaiheiden tarkka raportoiminen, sekä esimerkiksi työn loppuun liitetty kyselylomake saatekirjeineen.

Tutkimustuloksesta tekee luotettavan esimerkiksi aiheeseen syvällisesti perehtyminen, tutkimuksen huolellisesti suunnitteleminen sekä sen avoimuus (Diak, 2020). Olen ollut itse mukana vuosia Suomen aktivismikentällä viettäen aikaa myös vallatuissa tiloissa, joten aiheeseen syvällisesti perehtyminen on tapahtunut kentällä jo ennen opinnäytetyön tekemistä. Aiheen ollessa tuttu, on minulla siitä myös luonnollisesti omia näkemyksiä, joiden en kuitenkaan ole antanut vaikuttaa tutkimuksen toteuttamiseen. Olen pyrkinyt ottamaan jatkuvasti kaikki mahdolliset näkö- ja tulokulmat huomioon, kuitenkin niin että pysyin luomieni aiherajausten sisäpuolella enkä keskittänyt huomiota työn, aiheen ja tutkimuskysymysten ulkopuolisiin seikkoihin.

Käsissäni on kuitenkin esimerkiksi valta siitä, mitkä avoimet vastaukset päätyivät opinnäytetyöhön ja mitkä eivät. Pyrin antamaan erilaisille vastauksille ja näkemyksille tilaa ja tuomaan esiin myös negatiivisia kokemuksia käsittelevät vastaukset. Positiivisten kokemusten ylivoimaisen korostumisen vuoksi on tärkeää, että myös negatiiviset tuntemukset ja näkemykset tullaan käsittelemään ja tuomaan esille. Havaintojen väristeleminen olisi myös luotettavan ja eettisen opinnäytetyön vastaista (Diak, 2022) jonka vuoksi tekstiin upotettiin runsaasti suoria viittauksia ja lainauksia vastauksista, valtaajien omia sanoja käyttäen ja korostaen.

Tutkimuksen reliabiliteettiin vaikuttaa myös esimerkiksi epäselvästi muotoillut kysymykset. Tällöin eri vastaajat voivat tulkita kysymykset eri tavalla. Kyselylomakkeen kysymysten tulisi siis olla mahdollisimman neutraaleja, eikä niissä saa olla johdattelua. (Porkka, 2021.) Kyselylomake pyrittiin luomaan mahdollisimman selkeäksi ja minimoimaan mahdollisuudet erilaisille tulkinnoille. Lomakkeen ja tutkimuksen ollessa ensimmäisenä, tapahtui kuitenkin myös virheitä. Esimerkiksi eräässä avoimessa vastauksessa vastaaja oli tuonut ilmi, ettei ymmärrä mitä käsitteellä *voimaantumisen* tarkoitetaan.

Kahdessa kysymyksessä emme myöskään valitettavasti pysty tulkitsemaan vastauksia täysin oikein asetettujen heikkojen vastausvaihtoehtojen vuoksi. Mielenterveyttä käsittelevässä kysymyksessä emme tiedä onko ”täysin eri mieltä” vastanneet henkilöt kokeneet valtausten vaikuttaneen heidän mielenterveyteensä negatiivisesti, vai tarkoittivatko he vastauksella sitä, että heidän mielenterveytensä ei parantunut. Samankaltainen virhe tapahtui myös asumista käsittelevässä kysymyksessä, jossa kysymyksen muotoilun ja vastausvaihtoehtojen vuoksi emme pystyneet saamaan tarkkoja tuloksia. Muutama vastaaja toi myös avoimissa vastauksissaan ilmi, etteivät vastaukset olleet niin yksiselitteisiä, että niihin olisi voinut vastata suoraan Likert-asteikon vastauksilla. Tämä tiedostaen oli kuitenkin jokaisen kysymyssivun loppuun laitettu avoin laatikko, johon vastaajat saivat halutessaan perustella tai avata vastauksiaan paremmin.

Tutkimustulosten validiteetti riippuu vahvasti myös vastaajamäärästä. Jos vastausten lukumäärä jää kovin alhaiseksi, tutkimustulokset jäävät vain suuntaa antaviksi eikä yleispätevää uskottavuutta saavuteta (Diak, 2020). 32 vastaajaa eivät riittäneet tekemään tutkimustuloksista yleispäteviä tai koko valtausliikettä kuvaavia, mutta niistä saa suuntaa antavan ja aidon kuvan valtaajista, sekä mielenkiintoista että laadukasta tietoa alakulttuureista. Yleensä pieniä eli alle 100 vastauksen määriä ei osoiteta prosentilla, (Nieminen, 2016) mutta kyseistä aihepiiriä ja vastauksia käsiteltäessä on prosenttien käyttäminen matalammalla vastaajamäärällä perusteltua.

Valtausliikkeessä vallitsevan anonymiteetin vuoksi ison vastaajamäärän saaminen olisi ollut hankalaa sekä vaatinut enemmän resursseja. Monet autonomit, anarkistit tai antiautoritaarit eivät myöskään halua vastata valtion tukemien instituutioiden kyselyihin. Lakia rikkomalla toimivien ihmisten tavoittaminen toi vastaajamäärän kasvattamiseen myös omat haasteensa. Kyselyyn vastanneiden antama panos sekä avoimiin vastauksiin käytetty aika ja vaiva edistivät kuitenkin merkittävästi tutkimustulosten laadukkuutta. Kattavien ja runsaiden avoimien vastausten ansioista tutkimuksesta saatiin paljon selkeämpi sekä vastaajien kokemuksista kokonaisvaltaisempi kuva.

Kyselyn levittämiseen ja tulosten luotettavuuteen liittyi myös kysymys kyselyn mahdollisesta sabotoinnista, jonka vuoksi lomaketta ei jaettu julkisilla alustoilla. Julkisesti lomaketta jakamalla olisin voinut saada enemmän vastauksia, mutta samalla tutkimus olisi altistunut esimerkiksi talonvaltauksia vastustavien ihmisten keskuudessa leviämislle. Opinnäytetyöprosessini aikana esimerkiksi Helsingissä melkein kymmenen vuoden ajan toiminut Squat Makamik kohtasi lukuisia tihutöitä ja ilkivaltaa, sekä lopulta tuhopolton (Aholainen & Ilkka, 2023; Halme & Kotilainen, 2023; Varisverkosto, 2022). Kyselyn julkinen levittäminen olisi siis mahdollistanut tutkimuksen sabotoinnille, joka olisi luonnollisesti vaikuttaa sen luotettavuuteen.

7.2 Eettisyys

Etiikka on filosofian osa-alue sekä tutkimusala, joka tutkii moraalialia eli käsitystä oikeasta ja väärästä. Tutkimusetiikka on tärkeä osa kestäväää tietoa ja tieteellisen tutkimuksen rakentamista. (Kallinen & Kinnunen, i.a.) Eettisesti rakennettu opinnäytetyö kunnioittaa hyviä tieteellisiä käytäntöjä, ei sisällä plagiointia, on läpinäkyvä, julkinen, sekä saanut tutkimusluvan (Diak, 2022). Myös esimerkiksi opiskelijan saama laadukas ohjaus on tärkeä osa eettisen opinnäytetyön toteutumista (Arene, 2020, s. 6).

Eettisessä tutkimuksessa moraalialia ja etiikkaa käsittelevät kysymykset ovat prosessissa mukana aiheenvalikoitumisesta tutkimustulosten julkaisuun saakka.

Erinäiset kysymykset ja haasteet sekä vahinkojen ja haittojen välttäminen korostuvat erimerkiksi erilaisia alakulttuureja ja vähemmistöjä tutkittaessa. (Kallinen & Kinnunen, i.a.) Valtauksien ollessa laittomia tai rangaistavia (L 39/1889), oli ensisijaisen tärkeää varmistaa muun muassa vastaajien anonymiteetin säilyminen. Opinnäytetyön kyselylomake toteutettiin Webropol-ohjelmalla, joka on tietoturvallinen ja täten säilyttää siihen vastanneiden anonymiteetin (Webropol, i.a.). Lomakkeella ei kerätty mitään henkilötietoja, joten niiden käsittelemiseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ei tarvinnut suoranaisesti ottaa huomioon. Vastaukset säilytettiin, käsiteltiin ja tuhottiin tietoturvallisesti.

Ihmisiin kohdistuvassa tutkimuksessa on kiinnitettävä huomiota myös muihin ihmistieteen eettisyyttä käsitteleviin teemoihin, kuten suostumukseen. Myös alaikäisen tutkimiseen liittyy omia eettisiä kysymyksiä. (Arene, 2020, s. 9.) Kyselylomakkeen ollessa täysin avoin ja vapaaehtoinen siihen pystyi vastaamaan kuka tahansa, enkä ollut läsnä vastaustilanteessa. Täten en pystynyt valvomaan esimerkiksi suostumuksen toteutumista, mutta oletusarvoista on, että kyselyyn vastattiin suostumuksella ja oma-aloitteisesti.

Myös esteettömyys on tärkeässä roolissa opinnäytetyön eettisyyttä (Diak, 2022). Internetin välityksellä leviävän kyselylomakkeen esteettömyyttä edistää sen saavutettavuus paikasta ja ajasta katsomatta, mutta esteellisen siitä tekee se, että vastaajalla tulee olla käytössään älylaite, jolla vastata kyselyyn. Älylaitetta täytyy myös osata käyttää, sekä löytää aikaa kyselyyn vastaamiseen. Kyselylomakkeeni kysymykset olivat myös vain suomen kielellä, jättäen muunkieliset tai lukutaidottomat kyselyn ulkopuolelle.

Tutkimuksen etiikkaan vaikuttaa myös se, kuinka lähellä tai etäällä tutkittavat yksilöt tai yhteisöt ovat itse tutkijasta (Kallinen & Kinnunen, i.a.). Oma taustani Suomen aktivismikentällä on johdatellut minua aiheen valikoitumisessa, jonka vuoksi olenkin pyrkinyt koko prosessin ajan ottamaan aiheeseen ja vastaajiin muuten asiaankuuluvaa etäisyyttä sekä neutraaliutta. Tutkimuksen eettisyys ja reliabiliteetti ovat toimineet koko prosessiani johdattelevina elementteinä, joita seuraten ja kunnioittaen olen pyrkinyt luomaan mahdollisimman eettistä, validia ja laadukasta tutkimustietoa.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen yksi tarkoituksista oli tutkia valtausten vaikutusta valtaajien sosiaaliseen hyvinvointiin. Monipuolisesta tutkimustiedosta voidaan päätellä, että vallatut tilat ja niissä tapahtuva yhteisöllisyys ovat tukeneet valtaajien sosiaalista hyvinvointia, edistäneet sitä positiivisesti sekä kokonaisvaltaisesti kasvattaneet valtaajien toimijuutta. Sosiaalisten suhteiden määrä on kasvanut, kuuluvuuden tunne lisääntynyt sekä yksinäisyyden ja merkityksettömyyden tunne vähentyneet. Vallatut tilat ja valtausliike ovat olleet suurimmalle osalle vastaajista hyvin merkittävä sosiaalinen ympäristö. Moni loi valtauksissa jopa elinikäisiä ihmissuhteita, sekä saivat sellaista hyväksyntää ja tukea mitä eivät olleet aikaisemmin muualta saaneet. Tilojen olemassaolo on koettu hyvin tärkeäksi, ihmissuhteita ylläpitäväksi tekijäksi, ja valtaukset nähdään poliittisen toiminnan ja järjestäytymisen lisäksi myös merkittävinä ihmisiä yhteen tuovina tiloina.

Tulokset osoittavat, että valtauksiin osallistuminen ja vallatuissa tiloissa vietetty aika kasvattivat valtaajien kokemusta omasta merkityksellisyydestään. Merkityksellisyyden tunne on usein yhteydessä muun muassa arvoihin, jolloin toimiessamme arvojemme mukaisesti, myös merkityksellisyyden tunne kasvaa (Tunne & Mieli, 2019). Samat arvot omaavien ihmisten kanssa yhdessä toimiminen kohti tärkeiksi koettuja tavoitteita on lisännyt vastaajien merkityksellisyyden kokemuksia. Kun yhteenkuuluvuuden tunne lisääntyy, ihminen kokee itsensä hyväksytyksi, merkitykselliseksi, arvokkaaksi ja tärkeäksi, niin itselleen kuin yhteisölleenkin (Niemi, 2021). Valtausliikkeen vahva solidaarisuus ja sen kautta lisääntynyt yhteisöllisyyden sekä kuuluvuuden tunne edistivät sosiaalista hyvinvointia ja voimavaroja. Ihmisellä on luontainen yhteenkuuluvuuden tarve, (Lisakka, 2021, s. 159) ja täten voimme todeta valtausliikkeen tukeneen valtaajien sosiaalisia perustarpeita.

Tutkimustulokset viittaavat siihen, että valtausliike kasvatti ja tuki vastaajien toimijuutta. Vastaukset osoittavat kasvanutta voimaantumisen tunnetta sekä minäkuvan vahvistumista, jotka viittaavat osallistumisen kautta vahvistuneeseen identiteettiin ja pystyvyyden tunteen lisääntymiseen. Toimijuuden kautta ihmiselle

muodostuu käsitys itsestään yhteisön jäsenenä ja siinä vaikuttavana toimijana, jonka teoilla, ajatuksilla ja mielipiteillä on merkitystä (Hilppö ym., 2010, s. 23). Vastaajat oppivat valtauksien aikana itsestään uusia puolia, uskoivat omiin kykyihinsä, kokivat itsensä motivoituneeksi ja näkivät että heidän omalla toiminnallaan on väliä. Tulokset osittavat valtauksien vahvistaneen valtaajien käsitystä siitä keitä ja millaisia he ovat. Myös oma poliittinen identiteetti vahvistui, joka vastaajien mukaan on toiminut merkittävänä suunnannäyttäjänä elämän kululle ja valinnoille.

Vahvistuneen identiteetin lisäksi toimijuutta edistivät myös vallatuissa tiloissa tapahtunut oppiminen sekä opettaminen. Kaikki vastaajat raportoivat oppineensa valtausten ohessa uusia taitoja, ja monilla kokemukset itsestään taitavana, itseohjautuvana ja pystyvänä yksilönä lisääntyivät. Tämänkaltaisen toimintavalmiuden kautta ihminen saavuttaa kyvyn ja tahdon toimia aktiivisemmin ja aloitteellisemmin, sekä paremmat edellytykset tehdä päätöksiä (Hilppö ym., 2010, s. 25-26).

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää kuinka valtaukset vaikuttavat valtaajien toimijuuteen. Tarkoitusten voidaan todeta toteutuneen, ja tutkimuksen keränneen selkeitä tuloksilla toimijuuden ja voimaantumisen kasvusta. Vastaajat käyttivät myös itse avoimissa vastauksissaan termejä *toimijuus* sekä *voimaantuminen* kuvatessaan kokemuksiaan. Lähes kaikki kokivat valtauksiin osallistumisen voimaannuttavana kokemuksena, ja suurin osa tunsikin kasvattaneen myös vaikutusmahdollisuuksia omaan elämäänsä ja sen kulkuun. Voimaantumisen tunne kasvoi oman ympäristön muokkaamisen, omien voimavarojen löytämisen sekä identiteetin vahvistumisen myötä. Tunne omien tekojen vaikuttavuudesta lisääntyi, joka rohkaisi monia muovaamaan myös muita elämänsä osa-alueita itselleen ja arvoilleen sopivimmiksi.

Valtausten vaikuttavuus omaan ympäristöön koettiin siis erittäin vahvaksi, mutta niiden vaikuttavuutta yhteiskunnallisella tasolla ei nähty yhtä tehokkaana. Esimerkiksi laajemmassa mittakaavassa kaupunkitilan käyttöön tai muihin yhteiskunnallisiin asioihin ei olla koettu pystyvän vaikuttamaan yhtä paljon kuin omaan elämäänsä ja ympäristöön, pienempiä paikallisia ja yksittäisiä voittoja

lukuun ottamatta. Jatkuvat häädöt, uudelleen aloittaminen ja konkreettisten saavutusten menettäminen koettiin lannistavaksi ja omia vaikutusmahdollisuuksia murentavaksi. Pysyvyys lisää ihmisten tunnetta elämänhallinnasta sekä omien tekojen vaikuttavuudesta, eikä jatkuva tehdyn työn menetys edistänyt vastaajien kokemusta valtauksien vaikuttavuudesta.

Tutkimustulokset osoittavat, että häädöt koettiin myös mielenterveyden kannalta rankoiksi, surullisiksi, ahdistaviksi ja lannistaviksi kokemuksiksi. Avoimissa vastauksissa kerrottiin esimerkiksi häädöissä tapahtuneesta poliisiväkivallasta, ja lähes jokainen kyselyyn vastannut raportoi valtausliikkeeseen osallistumisen vähentäneen heidän luottamustaan viranomaisia kohtaan. Auktoriteettien harjoittama henkinen ja/tai fyysinen väkivalta oli jättänyt moniin vahvoja negatiivisia muistoja. Viranomaisten, kuten kaupungin virkailijoiden, kerrottiin toimineen epäjohtonmukaisesti ja -luotettavasti esimerkiksi häätöjä koskevissa päätöksissä. Tämänkaltainen toiminta vahvisti valtaajien stressiä ja epävakauden tunnetta. Häätöjen yhteydessä myös ihmissuhteet ja yhteisöt pirstaloituivat ihmisiä yhdessä pitäneen tilan myötä. Tehdyn työn mitätöityminen ja rakkaan fyysisen paikan menettäminen myös lannistivat monia, eikä toimijuuden ylläpitäminen ilman toimijuutta mahdollistavaa paikkaa ole helppoa. Häädöt rikkoivat siis sekä yhteisöä että valtaajien toimijuutta samalla kun se vahvisti auktoriteettivastaisuutta ja epäluottamusta yhteiskuntaa kohtaan.

Tuloksissa toinen henkiseen hyvinvointiin tai mielenterveyteen negatiivisesti vaikuttanut tekijä oli liikkeen sisäiset sosiaaliset haasteet, kuten valtarakenteet. Antiautoritaarisen liikkeen jäsenten väliset hierarkiat koettiin epäjohtonmukaisiksi sekä tasa-arvoisemman tulevaisuuden eteen työskenteleviä lannistavaksi. Useammassa vastauksessa tuotiin ilmi liikkeen sisäisiä toimintatapoja, jotka koettiin ristiriitaisiksi yhteisten tavoitteiden kanssa. Myös tiloissa tapahtunut vahva päihteidenkäyttö sekä päihtyneiden ihmisten epäasiallinen käytös koettiin ahdistavaksi ja turvattomaksi. Talonvaltausliike koostuu isolta osin nuorista ihmisistä, ja nuorena päihtyneiden ihmisten parissa vietetty aika oli kuvattu aikuisiksi kasvaneiden vastaajien keskuudessa negatiivisina kokemuksina. Nuoreen ikään voi myös liittyä kyvyttömyys hahmottaa omia sekä muiden rajoja tai seurauksia, ja tämä yhdistettynä

hahmotuskykyä heikentäviin päihteisiin voi luoda vaarallisiakin tilanteita (Aaltonen, 2012). Kaikkien saatujen tuloksien perusteella valtaukset koettiin lähtökohtaisesti erittäin positiivisiksi kokemuksi, mutta yksittäisten ihmisten, kohtaamisten tai toimintakulttuurien voidaan todeta vaikuttaneen kokemuksiin myös negatiivisesti.

Valtausliikkeeseen osallistuminen oman elämän kannalta koettiin lähtökohtaisesti erittäin merkitykselliseksi. Tulokset osoittavat, että varsinkin valtauksien ohessa luodut ihmissuhteet ja yhteisöllisyys koettiin erittäin tärkeiksi. Myös valtausten ohessa tapahtunut oma poliittinen kasvu sekä omaan arkeen, ympäristöön, elämään ja sen kulkuun vaikuttaminen koettiin hyvin merkityksellisiksi. Valtaukset mahdollistivat omien arvojen mukaan elämisen, itsensä toteuttamisen, toimijuuden lisääntymisen sekä näiden kantautumisen myös muille elämän osa-alueille. Suurin osa kyselyyn vastanneista koki valtausliikkeeseen osallistumisen erittäin merkittäväksi kokemukseksi sekä omaan elämään positiivisesti vaikuttaneeksi asiaksi.

Tutkimuksen tavoite toteutui, ja tutkimus tuotti monipuolista tutkimustietoa valtion järjestelmien ja lain ulkopuolella suoraa toimintaa harjoittavien yksilöiden kokemuksista valtausliikkeessä. Myös tutkimuksen tarkoitukset toteutuivat, ja tutkimuskysymyksiin saatiin selkeitä vastauksia. Teoreettiset lähtökohdat tukevat tuloksia, ja saatujen vastausten perusteella valtausliikkeen voidaan todeta vaikuttaneen valtaajien henkiseen hyvinvointiin positiivisesti. Sosiaalinen hyvinvointi ja toimijuus vahvistuivat, ja valtauksiin osallistuminen koettiin oman elämän kannalta erittäin merkitykselliseksi kokemukseksi.

9 POHDINTA

9.1 Talonvaltausliikkeen sisäiset haasteet

Diakonia-ammattikorkeakoulun kiitettävän opinnäytetyön kriteereihin kuuluu muun muassa työelämään ja työelämän tarpeisiin keskittyminen, (Diak, i.a.-a) joka on talonvaltausten luonteen vuoksi herättänyt sisälläni paljon ristiriitoja. Autonomisten liikkeiden yksi tavoitteista on vähentää yhteiskunnan riippuvuutta muun muassa valtion hallitsemista kokonaisuuksista siirtämällä osaamista ja resursseja yrityksiltä ihmisille, eikä valtausliikkeen omatoimisesti kerryttämän osaamisen antaminen yritysten hyödynnettäväksi palvele valtausliikkeen periaatteita. Koen antiautoritäärisiltä toimijoilta saamani tiedon muuttamisen auktoriteettien hyödyksi arvojeni vastaiseksi, sekä epäeettiseksi valtausliikettä ja varsinkin kyselytutkimukseen vastanneita henkilöitä kohtaan. Näistä syistä tein opinnäytetyöni kohderyhmä, enkä työelämä edellä. Työelämän edistäminen opiskelijoiden tekemällä ilmaisella työllä ei myöskään kuulu kannattamiini toimintatapoihin. Mielestäni ihmisten omatoimisesta järjestäytymisestä, työstä ja kokemuksista täytyy pystyä tekemään tutkimuksia ilman että ne muutetaan työmarkkinoiden hyödynnettäväksi ja jatkuvan kasvun valuutaksi.

Sen sijaan toivon itse valtausliikkeen ja valtaajien hyötyvän opinnäytetyöstäni, ja squattaajien antamien vastausten sekä kokemusten toimivan meiltä-meille-periaatteen mukaisesti. Solidaarisuudelle ja toimijuudelle perustuvalla liikkeelle ei kuitenkaan välttämättä tule uutena tietona tuloksissa vahvasti korostuneet valtauksien positiiviset vaikutukset, joten positiivisia tuloksia unohtamatta koen mielekkääksi ja hedelmälliseksi kiinnittää huomio tutkimuksessa esiin nousseisiin liikkeen sisäisiin kehityskohtiin.

Liikkeen sisäiset hierarkiat ja maskuliiniseksi koettujen piirteiden tai toimintatapojen korostaminen koettiin vastaajien keskuudessa eriarvoistaviksi, poissulkeviksi, huonommuuden tunnetta aiheuttaviksi sekä valtarakenteita ylläpitäviksi. Kaiken lisäksi ne ovat liikkeen vastustamista asioista, kuten patriarkaatista tai kapitalismista sisäistettyjä toimintatapoja, joiden toistaminen

liikkeen sisällä on ristiriidassa tavoitteiden kanssa. Hierarkioiden syntymisen ehkäisemistä olisikin tärkeää työstää jatkuvasti, eivätkä esimerkiksi ihmisten luonteenpiirteet tai kokemukset saisi määrittää sitä, kenelle kerääntyä valtaa ja kenelle ei. Myös machokulttuurin tai konfliktinhaluisen toiminnan korostaminen ainoana oikeana toimintamuotona eriarvoistaa aktivisteja, eriyttää samoja tavoitteita omaavia ihmisiä toisistaan, sekä antaa lisää kasvutilaa patriarkaatille ja misogynialle. Se myös kaventaa liikettä ja vähentää siihen osallistuvien ihmisten määrää. Jokaisella on oikeus löytää ja valita itse omat tapansa vaikuttaa, eikä feminiinisinä tai pehmeinä pidettyjä tai vaikka hoivaan perustuvia toiminnanmuotoja tule sulkea liikkeiden ulkopuolelle. Tavoitteiden ollessa samoja olisi ehdottoman tärkeää hyväksyä sekä antaa tilaa että tukea kaikille tavoitteen toteutumista edistäville toiminnan muodoille.

Sen sijaan vastauksissa esiin nousseelle ahdistelulle, päihtyneiden ihmisen häiriköinnille ja muulle epäasialliselle käytökselle ei tule antaa missään yhteydessä tilaa. Valitettavasti täydellistä turvallisuutta on kuitenkin lähes mahdotonta taata, jonka vuoksi turvallisempien tilojen periaatteenkin nimi on *turvallisemmat*, eikä *turvalliset* tilat. Vapaissa, autonomisissa tiloissa, joissa oleminen perustuu keskinäiselle luottamukselle, antiautoritarismille ja solidaarisuudelle, on turvallisuuden toteutuminen koko yhteisön tehtävä. Autonomisessa ja turvallisemmassa tilassa kaikki ovat vastuussa koskemattomuuden, turvallisuuden ja rauhan toteutumisesta, sekä veloitettuja puuttumaan häirintään tai muuhun epäasialliseen toimintaan.

Viimevuosina paljon esillä ollut suostumus, seksuaalinen häirintä, sensitiivisyys sekä muut toisen kunnioittamiseen liittyvät teemat ovat kuitenkin vaikuttaneet merkittävästi paremman kunnioittamisen kulttuuriin ja sen edistymisen suuntaan. Esimerkiksi vuonna 2021 syntyneet me too -kampanjan sivuhaarat punkstoo ja hippiestoo paljastivat Suomen hippiliikkeessä ja punk-skenessä tapahtunutta seksuaalista ahdistelua, häirintää ja väkivaltaa, jotka herättivät valtavaa keskustelua erinäisten liikkeiden ja alakulttuurien sisällä. Tämänkaltaiset liikkeiden sisäiset kriisit johtivat myös asianmukaisiin toimiin. Ahdistavia ja väkivaltaisia ihmisiä erotettiin liikkeistä, kollektiiveista ja bändeistä, lukuisille festivaaleille palkattiin ensimmäistä kertaa häirintäyhdyshenkilöitä, ja

turvallisuuteen, koskemattomuuteen sekä uhrien tarinoihin on alettu suhtautua asianmukaisemmalla vakavuudella. Punkstoo johti myös uusien kollektiivien, kuten Kohti turvallisempia tiloja-kollektiivin synnylle. (Porvari, 2022.) Yhteiskunnallinen muutos ja toksisten toimintakulttuurien murtaminen on hidasta, mutta viimevuosien liikehdintä ja menettelytapojen muuttaminen ovat raivanneet hyvää ja arvokasta tietä turvallisemmalle tulevaisuudelle. Töitä on kuitenkin vielä paljon tehtävänä, eivätkä jo saavutetut voitot missään määrin riitä tuodittautumaan ajatukselle valmiista maailmasta.

Vallan kasautumista ja hierarkioiden syntymisen estämistä on tärkeää työstää aktiivisesti, niin horisontaalisissa liikkeissä kuin muussakin yhteiskunnassa. Edistämällä moninaisuutta, panostamalla intersektionaalisuuteen sekä tarkastelemalla että vähentämällä toksisen maskuliinisuuden jalansijaa voidaan liikkeiden sisäisiä valtasuhteita muuttaa. Säännöllisellä toiminnan tarkastelulla, ryhmän sisäisellä sekä yksilöiden henkilökohtaisella reflektiolla, tavoitteiden kertaamisella ja avoimeen keskustelukulttuuriin panostamisella on tärkeä rooli autonomisessa järjestäytymisessä. Parempia toimintamalleja ja turvallisempaa sekä yhdenvertaisempaa ilmapiiriä voidaan tukea esimerkiksi erilaisilla työryhmillä, -pajoilla, koulutuksilla sekä säännöllisillä evaluaatioilla eli toiminnan arvioinneilla.

Jatkotutkimuksena opinnäytetyölleni olisikin mielenkiintoista toteuttaa tutkimus turvallisempien tilojen turvallisuudesta sekä horisontaalisten liikkeiden hierarkioista. Tutkimustietoa voitaisiin kerätä esimerkiksi erilaisissa sqauteissa, alakulttuurikeskuksissa, kollektiivien keskuudessa tai muissa turvallisemman tilan periaatteita, solidaarisuutta ja autonomiaa harjoittavissa yhteisöissä. Tutkimuksella voitaisiin perehtyä erinäisissä kollektiiveissa vaikuttavien yksilöiden kokemuksiin häirinnästä ja siihen puuttumisesta, sekä eriarvoistavista tai poissulkevista toimintakulttuureista. Tutkimuskohteena voisi olla esimerkiksi kollektiivin jäsenten kokemukset liikkeen sisäisiä valta-asetelmia koskevasta työstä, joissa tutkittaisiin esimerkiksi erilaisten pajojen, koulutusten tai työryhmien vaikutusta liikkeen sisäisiin haasteisiin. Olisi mielekästä nähdä minkälainen pitkäntähtäimen vaikutus erilaisilla toimilla liikkeen toimintaan ja

vuorovaikutukseen on, ja tätä kautta löytää toimivia tapoja liikkeen sisäisten valta-asetelmien purkamiselle.

9.2 Horisontaalinen hoiva sosiaalialan tulevaisuutena

Sekä sosiaalialalta että aktivismista kokemusta omaavana olen luonnollisesti kiinnostunut sekä yhteiskunnan että autonomisten liikkeiden hyvinvoinnista, valta-asetelmista, sekä niiden tutkimisesta että muuttamisesta. Sosiaalialan ja aktivismin kahden kentän lukuisten eroavaisuuksien seassa onkin paljon yhteneviä teemoja, joka oli yksi syistä työni aiheen valikoitumiselle. Sosionomin kompetensseihin kuuluu muun muassa yhdenvertaisuuden edistäminen, haavoittuvassa asemassa olevien puolustaminen sekä epätasa-arvoa edistävien rakenteiden murtaminen, (Diak, i.a.-b) jotka ovat kaikki sellaisia aiheita, joiden ympärillä myös aktivistit työskentelevät. Sosionomien täytyy työskennellä kuitenkin muun muassa lain ja ammattietiikan puitteissa (Diak, i.a.-b) samalla kun esimerkiksi squattaajat voivat helpottaa asunnottomuutta suoran toiminnan keinoin. Suora toiminta pystyy kiertämään byrokratian, toisinkuin annettujen raamien sisällä toteutuva sosiaaliala. Valtaajat ottavat taloja konkreettisesti asunnottomien käyttöön samalla kun asunnottomuustyön ammattilainen edistää ihmisten asumistilannetta toimistostaan käsin. Jaettuja teemoja, täysin erilaisia toiminnan keinoja ja kenttiä.

Joskus sosiaalialan protokollien ja resurssien puitteissa työskentely tuntuukin tikkejä tai jopa kipsiä vaativien haavojen paikkaamiselta laastarilla. Resursseja leikataan, byrokratia estää akuuttien asioiden nopeaa edistämistä ja eriarvoisuutta ylläpitävien lakipykäliden puitteissa työskentely tekee aidon yhdenvertaisuuden edistämisestä hankalaa. Kädet sidottuina työskentely heikentää eittämättä työn laatua. Sosiaalialan muutosten ja kehityksen tulisikin kohdistua alan sisäisten haasteiden lisäksi rakenteisiin eli alaa hallitseviin elimiin, jotta muutos kohti laadukkaampia ja tasavertaisempia palveluja voisi aidosti toteutua.

Koen että sekä sosiaalialan ammatillisella kasvulla, hoivalla ja koko yhteiskunnalla olisi paljon opittavaa autonomiaan perustuvien liikkeiden

toimintatavoista. Meneillään oleva sote-alan kriisi, heikot työolosuhteet, resurssien leikkaaminen ja täten tarjolla olevan hoidon määrän ja laadun heikkeneminen ovat hyviä esimerkkejä sosiaali- ja terveysteemojen ympärille autonomisesti järjestäytymisen hyödyistä. Mitä käy ihmisille, kun yhteiskunta ei pysty tarjoamaan heille tarpeeksi palveluja? Kuinka voimme olla riippuvaisia murenevasta systeemistä, jossa yhä useampi ihminen ei saa tarvitsemaansa tukea tai hoitoa, varsinkaan ilman rahaa? Autonomisempi ja solidaarisempi yhteiskunta edistäisi itsemääräytymistä ja tasa-arvoa, sekä purkaisi epätasaisesti jakautuneen vallan pilareita. Pyyteettömästi ja horisontaalisesti toimivan hoivan rakentaminen auttaisi yhteisöjä selviämään myös isompien rakennelmien, kuten hyvinvointivaltion murtumisesta. Meistä jokainen tarvitsee apua ja tukea, eikä sen saaminen saisi olla riippuvaista ajasta, paikasta tai yhteiskunnallisesta asemasta.

9.3 Toimijuuden ja omaehtoisen kaupunkitilan tärkeys

Toimijuus ja yhteisöllisyys ovat korostuneet viimevuosien huolenaiheina muun muassa lisääntyneen yksinäisyyden ja syrjäytymisen muodossa. Ihmiset ovat yksinäisempiä kuin koskaan samaan aikaan kun ympärivuorokautisesti käyvä yhteiskunta ja sen tarjoama rajaton tarjonta kasvavat kasvamistaan. Kapitalismin kulutuskeskeinen maailmankatsomus näkee yksilöt pelkkinä kuluttajina, joka etäännyttää ihmisiä niin itsestään kuin toisistaan. Toimijuudesta on tullut hyvin rajoitettua, toisten ehdoilla tapahtuvaa osallistumista, jossa ilmaisia harrastusmahdollisuuksia on vähän, suurin osa kaupunkitilasta on yritysten kaupallisessa käytössä ja nuoriso- ja työväentaloillakin toiminta tapahtuu rajoitetusti ja toisten ehdoilla. Kaikille vapaa tila hupenee koko ajan kaupunkitilan siirtyessä entistä enemmän kaupalliseen käyttöön.

Talonvaltauksset toimivat malliesimerkkinä siitä, kuinka yhteiskunnassamme raha ja yksityinen omaisuus ovat yleistä hyötyä tärkeämpiä. Jos keskellä kaupunkia seisovaa arvopuutaloa ei saada myytyä, sen homehtuminen varmistetaan mieluummin poliisivoimin kuin että talo annettaisiin kaupunkilaisten vapaaseen käyttöön. Autonomiseksi sosiaalikeskuksiksi vallatut tyhjät tilat nähdään ilkeinä, vaikka todellisuudessa talon sisällä sykkivä uusi liekki synnyttäisi

ainutlaatuista yhteisöllisyyttä ja kaupunkikulttuuria. Epäkaupallista toimintaa ei nähdä tarpeeksi arvokkaana tai säästämisen arvoisena, edes silloin kun se tuottaisikin uniikkeja miljöitä jopa Euroopan mittakaavassa. Ajankohtaisena malliesimerkkinä tästä toimii Suomen skeittiskenen kulmakiven, Helsingin Suvilahdessa sijaitsevan DIY-skeittiparkin juuri saama purkutuomio tilalle tulevan massiivisen viihdekeskuksen takia. Alueella yli 10 vuotta toimineen kaupunkilaisten rakentaman ja ylläpitämän parkin päälle suunniteltu viihdekeskus on saanut aikaan valtavaa vastustusta kaupunkilaisten halutessa säilyttää alueen ainutlaatuinen vapaakaupunkitila. (Helpinen & Kulmanen, 2023.) Omaehtoiset paikat ovat kaupunkilaisille hyvin tärkeitä, eivätkä niiden herättämää ja sallimaa toimijuutta pystytä viihdekeskuksen kaltaisilla kaupallisilla rakennuksella ikinä korvaamaan.

Vapaaseen ja kokeilemiseen kannustavan tekemiseen mahdollistaminen edistäisi ja turvaisi sekä nuorten että kaikkien muidenkin toimijuutta ja tätä kautta mahdollistaisi myös yhteisöllisyyden muodostumista. Edellä mainitun DIY-skeittiparkin lisäksi hyviä esimerkkejä tämänkaltaisesta toiminnasta Helsingissä ovat muun muassa nuorten kansalaisjärjestö Oranssi, alakulttuuriyhdistys Loukko sekä yhteisötila Lymy, joiden kaikkien toiminta perustuu voittoa tavoittelemattomalle kaupunkikulttuurille, yhteisölliselle järjestämiselle, sekä tätä kautta toimijuuden syventymiselle. Vastaavanlaisten vapaiden, käyttäjiensä hallussa olevien paikkojen lisääminen ja turvaaminen voisivat edistää ihmisten toimijuutta ja yhteisöllisyyttä, sekä niiden kautta myös yleistä henkistä hyvinvointia.

Toimijuus on tärkeä osa niin yksilöä kuin yhteisöäkin. Avaamalla yhteiskunnan ja siinä tapahtuvan päätöksenteon sen jokaiselle jäsenelle lisäisimme sekä yhdenvertaisuutta että mahdollisuuksia. Purkamalla valta-asetelmia ja päästämällä ihmiset sivustaseuraajan roolista tasavertaisiksi toimijoiksi edistäisimme niin tasa-arvoa kuin yksilöiden oman elämän haltuunottoa. Esimerkiksi viimevuosina paljon esillä olleita teemoja kuten nuorten syrjäytymistä miettiessä olisi tärkeää ottaa keskusteluun myös vaihtoehtoisina pitämiämme aktiivisuuden muotoja ja miettiä uudelleen niiden mahdollistamista, hyödyntämistä ja vapauttamista.

Hierarkioita sisältävässä yhteiskunnassamme ihmisten aktiivisuutta käsitellään usein vain tietynlaisena, ehdoilla tapahtuvana osallistumisena, sekä ylhäältä alaspäin tapahtuvana osallistamisena, jotka eivät pura yhteiskunnan valta-asetelmia vaan ylläpitävät niitä. Osallistamisessa raamit, ehdot ja puitteet tulevat osallistajalta, toisin kuin autonomisessa tai horisontaalisessa toimijuudessa, jossa kyse voi olla juurikin niiden valmiiden raamien ja valta-asetelmien rikkomisesta. Kansalaisten osallistaminen voi aidon toimijuuden ja vaikuttamisen sijasta päätyä siis pelkän toimijuuden illuusion luomiseksi. (Lahtinen & Purokuru, 2018.)

Talonvaltaus on erinomainen esimerkki toimijuuden, elämän ja yhteisöllisyyden haltuun ottamisen keinoista. Kaupunkitilan siirtäminen kaupunkilaisten omaehtoiseen käyttöön vahvistaa ihmisten aitoa osallistumista ja toimijuuden vaikuttavuutta. Yhteisöjen, tilojen ja resurssien jakaminen, avaaminen ja uudelleen järjestäminen ovat yksi lukuisista poluista valtarakenteiden purkamiselle ja tasa-arvoisemmalle tulevaisuudelle.

LÄHTEET

- Aaltonen, J. (2012). *Turvataitoja nuorille*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Tampere.
<https://thl.fi/documents/10531/124365/Opas%202012%2021.pdf>
- Aholainen, S., & Ilkka, I. (26.2.2023). *Lähellä Vallilan siirtolapuutarhaa paloi aamuyöllä kulttuurikeskuksena toiminut talo*. Helsingin sanomat.
<https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000009418527.html>
- Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Nurmi, J., Pulkkinen, L., & Ruoppila, I. (2014). *Ihmisen psykologinen kehitys*. PS-Kustannus. Jyväskylä.
- Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene (2020). *Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset*. Arene.
<http://www.arene.fi/julkaisut/raportit/opinnaytetoiden-eettiset-suositukset/>
- Anning, N., Brown, C., Corbyn, P., Friend, A., Gimson, M., Ingham, A., Moan, P., Osborn, T., Pettitt, A., Platt, S., Simpson, J., Ward, C., Watkinson, D., Williams, H., & Wood, T. (1980). *SQUATTING the real story*. Hastings. <https://en.squat.net/wp-content/uploads/en/2013/01/wates-wolmar-squatting-real-story.pdf>
- Aro, H., Lönnqvist, J., Marttunen, M. (1992). *Nuori ja itsemurha*. Duodecim.
<https://www.duodecimlehti.fi/duo20243#top-wrapper>
- Bernstein, M. (2008). *The Analytic Dimensions of Identity: A Political Identity Framework*. Teoksessa R. Einwohner, D. Myers & J. Reger (toim.), *Identity Work in Social Movements*. University of Minnesota. Minnesota.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu (2020). *Tutkimus- ja kehittämistyön luotettavuus*.
<https://libguides.diak.fi/c.php?g=670543&p=4760642>
- Diakonia-ammattikorkeakoulu (22.7.2022). Osallistavan ja tutkivan kehittämisen opas 2.0. *Tutkimusetiikka Diakissa*.
<https://libguides.diak.fi/c.php?g=670543&p=4760641>
- Diakonia-ammattikorkeakoulu (i.a.-a). Osallistavan ja tutkivan kehittämisen opas 2.0. *AMK-Tutkinnon opinnäytetyön arviointikriteerit*. Saatavilla 11.4.2023. <https://libguides.diak.fi/c.php?g=670543&p=4760665>

- Diakonia-ammattikorkeakoulu (i.a.-b). *Sosionomi (AMK) – koulutuksesta valmistuneen osaamisvaatimukset eli kompetenssit*. Saatavilla 11.4.2022. <https://www.diak.fi/opiskelu/opiskelijan-polku/opintojen-suorittaminen/arviointi/osaamisvaatimukset-sosionomi/>
- Eronen, A. (1991). *Talonvaltaus uutena kollektiivisena toiminnan muotona – tutkimus Suomen talonvaltauksista 1979-1990*. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä.
- Eronen, S. (1999). *”Tämä talo on vallattu.” Tutkimus Oranssi ry.stä Helsingissä*. Helsingin yliopisto. Helsinki.
- Fadjukoff, P., Kainulainen, S., Pirhonen, J., Saaranen, T., Valokivi, H., & Vauhkonen, A. (2022). *Sosiaalinen hyvinvointi turvaa terveyttä*. *Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti*, 53(3).
<https://doi.org/10.23990/sa.111453>
- Günther, K., Hasanen, K., & Juhila, K. (i.a.). Analyysin valinta ja yleiset analysointitavat. Teoksessa Jaana Vuori (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Saatavilla 11.4.2023.
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/>
- Halme, J., Kotilainen, L. (25.4.2023). *Makamik paloi, mutta kollektiivi jatkaa toimintaansa – ”Kehotamme ihmisiä pitämään huolta toisistaan ja organisoitumaan monimuotoisesti”*. *Voima*, 3–2023.
<https://voima.fi/artikkeli/2023/makamik-paloi-mutta-kollektiivi-jatkaa-toimintaansa-kehotamme-ihmisia-pitamaan-huolta-toisistaan-ja-organisoitumaan-monimuotoisesti/>
- Helpinen, V., Kulmanen, K. (5.5.2023). *Uusi viihdekeskus ajaa skeittaajat muualle: ”Kaikki menee paperilla lain mukaan ja oikein, mutta onko se oikein?”*. Yle uutiset. <https://yle.fi/a/74-20030110>
- Hilppö, J., Kumpulainen, K., Krokfors, L., Lipponen, L., Rajala, A., & Tissari, V. (2010). *Oppimisen Sillat. Kohti osallistavia oppimisympäristöjä*. CICERO Learning. Helsingin yliopisto.
<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/15628/OppimisenSillat.pdf?sequence=2>
- History (31.5.2007). *Stonewall Riots*. <https://www.history.com/topics/gay-rights/the-stonewall-riots>

- History (9.11.2009). *Rosa Parks*. <https://www.history.com/topics/black-history/rosa-parks>
- Hämäläinen, T. (2009). *Yhteiskunnallinen murros ja henkinen hyvinvointi*. Sitran selvityksiä 8. Sitra. Helsinki.
<https://www.sitra.fi/app/uploads/2017/02/SelvityksiC3A48-2.pdf>
- lisakkila, A. (2021). *Menolippu mielenrauhaan*. Otava.
- Ilmastotoiminta (i.a.). *Mitä on kansalaistottelemattomuus ja suora toiminta?* Saatavilla 23.2.2023. <https://www.ilmastotoiminta.fi/tyokalut/mita-on-kansalaistottelemattomuus-ja-suora-toiminta/>
- Jokela, M. (2017). *Kaupungin rajat : sosiaalikeskus Satama, nuorisopolitiikka ja romanit*. Sosiologia, 54(1), 63-78.
<https://journal.fi/sosiologia/article/view/124271/74431>
- Juvonen, A., & Varis, M. (2014). *Punk räyhäsi mutta ei kapinoinut*. Ydinlehti, 3/2014, 84–87. Helsinki. https://ydinlehti.fi/wp-content/uploads/2020/06/YDIN_03_2014_WEB.pdf
- Kallinen, T., Kinnunen, T. (i.a.) *Tutkimusetiikka ihmistieteissä*. Teoksessa Jaana Vuori (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Saatavilla 19.5.2023
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/tutkimusetiikka/tutkimusetiikka-ihmistieteissa/>
- Kehittämiskeskus Opinkirjo (i.a.). *Aieniston analysointi*. Saatavilla 11.4.2023.
<https://opinkirjo.fi/tutkimuksen-perusteet/aineiston-analysointi/>
- Konttori, J. (i.a.). *Kansalaistottelemattomuus*. Jyväskylän yliopisto. Saatavilla 11.4.2023. <http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/kansalaistottelemattomuus>
- Kytömäki, E. (2014). *Ei ydinaseille! Suomalaisen aktivismin historia*. Into Kustannus. Helsinki.
- Lahtinen, V., & Purokuru, P. (2018). *Osallistaminen on suuri kusetus*. [Audio, podcast]. Mikä meitä vaivaa? Spotify.
<https://open.spotify.com/episode/4e04PdzrW8lpgJQYKVR0?si=4b213b8ff4374ab5>
- Lundan, A. (25.11.2019). *Yhteisöllisyys ja osallisuus lisäävät turvallisuuden ja yhteenkuuluvuuden tunnetta oppilaitoksissa*. Tampereen ammattikorkeakoulu. Tampere.

<https://www.tuni.fi/fi/ajankohtaista/yhteisollisyys-ja-osallisuus-lisaavat-turvallisuuden-ja-yhteenkuuluvuuden-tunnetta>

Makinson, D. (1961). *Authoritarianism and Anti-Authoritarianism*. Broadsheet, 15.

Martínez, M. (2020). *Squatters In The Capitalist City. Housing, Justice, and Urban Politics*. Routledge. New York.

https://www.miguelangelmartinez.net/IMG/pdf/2020_martinez_squatters_book.pdf

Mikola, E. (2008). *Toisenlainen tila on mahdollinen! Etnografinen tutkielma Helsingin talonvaltauksista*. [Pro gradu-tutkielma, Tampereen yliopisto] <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/79063>

Monti, A., & Purokuru, P. (2018). *Suoraa toimintaa! Autonomiset liikkeet Suomessa 1986–2016*. Into Kustannus oy. Helsinki.

Niemikoti (2021). *Mitä se yhteisöllisyys oikein on?* <https://niemikoti.fi/mita-se-yhteisollisyys-oikein-on/>

Nieminen, A. (2016). *Määrällisen tutkimusmenetelmän perusteet*. Opetusmoniste 2016. Diakonia-ammattikorkeakoulu.

Nuoperi (i.a.). *Talonvaltaus*. Saatavilla 11.4.2023.

<https://www.nuoperi.fi/sanasto2.php?id=31>

Opetushallitus (i.a.). *Henkinen ja sosiaalinen hyvinvointi*. Saatavilla 11.4.2023.

<https://www.oph.fi/fi/oppimateriaali/kouluikaisten-terveyden-polku/henkinen-ja-sosiaalinen-hyvinvointi>

Oranssi Asunnot Oy (i.a.-a). *Talonvaltaajista kiinteistöyhtiöksi*. Saatavilla 11.4.2023. <https://oranssiasunnot.fi/talanvaltaajista-kiinteistoyhtioksi/>

Oranssi Asunnot Oy (i.a.-b). *Asuminen Oranssilla*. Saatavilla 11.4.2023.

<https://oranssiasunnot.fi/asuminen-oranssilla/>

Pakarinen, H. (2017). *Talonvaltausliikkeestä osaksi kaupunkia: Oranssin onnistunut integraatio*. [Pro gradu-tutkielma, Helsingin yliopisto] Helsinki. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/193625>

Pauha, T. (19.11.2020). *Sosiaalinen identiteetti ja ryhmien väliset suhteet*.

Helsingin yliopisto. Helsinki. <https://blogs.helsinki.fi/sosiaalinen-identiteetti/2020/11/19/sosiaalinen-identiteetti-ja-ryhmien-valiset-suhteet/>

- Peipinen, V. (1999). *Nuorten oma asuntotuotanto*. Ympäristöministeriö ja Rakennustieto Oy. Helsinki.
- Peipinen, V. (2009). *KILL CITYSTÄ SATAMAAN – nuorten omaehtoisten tilojen helsinkiläinen perinne*. Oranssi ry. <https://docplayer.fi/9598427-Kill-citysta-satamaan-nuorten-omaehtoisten-tilojen-helsinkilainen-perinne.html>
- Porkka, J. (8.12.2021). *Tilastollisten aineistojen käyttö ja kyselytutkimus opinnäytetyössä*. Luento. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Helsinki.
- Porvari, P. (11.8.2022) *Vuosi punkstoon jälkeen. YleX selvitti Puntalassa, mitä suomalaiselle punkyhteisölle kuuluu nyt, kun punkstoo-keskustelusta on kulunut vuosi*. Yle. <https://yle.fi/aihe/a/20-10003132>
- Räsänen, J. (2006). *Voimaantumisen mahdollistaminen ja ratkaisut – Yhteiskunnan, yhteisön ja yksilön valtaistaminen*. Julkiviestintä Oy. Järvenpää.
- Saastamoinen, M. (2009). *Aikalaiskeskustelua yhteisöllisyydestä*. Teoksessa K. Filander, & M. Vanhalakka-Ruoho (toim.), *Yhteisöllisyys liikkeessä* (s. 33–77). Gummerus kirjapaino Oy.
- Salasuo, M., & Stranius, L. (2008). *Talonvaltaus liikkeenä - miksi squat ei antaudu?* Nuorisotutkimusseura. Helsinki. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/talonvaltaus.pdf>
- Saukko, P. (1993). *Identiteetin rajakäyntiä. Oranssi-liike journalismin ja aktivistien tulkinnoissa*. Media & Viestintä, 16(3). <https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/63596>
- Siitonen, J. (2013). *Yksilön voimaantumisen perusta ja ydintekijät*. Teoksessa Atjonen, P. (toim.), *Työ arvonsa ansaitsee*. Oulu. Oulun yliopisto.
- Simonen, R. (2008) *Talonvaltaajat ja yhteisöllisyyden kaipuu*. Teoksessa L. Stranius, & M. Salasuo (toim.), *Talonvaltaus liikkeenä – miksi squat ei antaudu?* (s. 56-59). Nuorisotutkimusseura. Helsinki. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/talonvaltaus.pdf>
- Squat Makamik (i.a.). *Squat Makamik*. Saatavilla 11.4.2023. <https://makamik.wordpress.com/about/>

- Squat!net (15.12.2019). *Finland: New squat Kattila under threat of eviction.*
<https://en.squat.net/2019/12/15/finland-new-squat-kattila-under-threat-of-eviction/>
- Takku (6.4.2016). *Mitä on suora toiminta?*
<https://takku.net/article.php/2016040523445166>
- Takku (7.9.2016). *Squat Kumma.*
<https://takku.net/article.php/20160907132916695>
- Tietoarkisto (i.a.). *Kvantitatiivisen tutkimuksen verkkokäsikirja.* Saatavilla 11.4.2023.
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/>
- Tunne ja Mieli (14.1.2019). *Frank Martela: Merkityksellisyys on sisäinen kokemus.* <https://www.tunnejamieli.fi/2019/01/14/frank-martela-merkityksellisyys-on-sisainen-kokemus/>
- Tuominen, L. (2008). *Sorkkaraudalla omaan kotiin. Freda 42 suomalaisena talonvaltausliikkeenä vuosina 1986-88.* [Pro gradu-tutkielma, Helsingin yliopisto] Helsinki.
<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/13370>
- Varisverkosto (3.3.2023). *Mielenosoitus ja muistotilaisuus: Ikuinen elämä Makamikille, ei natseja mihinkään!*
<https://varisverkosto.com/2023/03/mielenosoitus-ja-muistotilaisuus-ikuinen-elama-makamikille-ei-natseja-mihinkaan-04-03-2023/>
- Varisverkosto (30.6.2022). *Squat Makamik kestää jälleen yhden tihutyön.*
<https://varisverkosto.com/2022/06/squat-makamik-kestaajalleen-yhden-tihutyon/>
- Vernereri (26.3.2014). *Identiteetti, minäkuva ja itsetunto.*
<https://verneri.net/yleis/identiteetti-minakuva-ja-itsetunto>
- Webropol (i.a.). *Webropol – Kerää vastauksia kyselyyn.* Saatavilla 11.4.2023.
<https://webropol.fi/kysely-ja-raportointityokalu/keraa-vastauksia/> L 39/1889. Rikoslaki 19.12.1889/39.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>

LIITE 1. Saatekirje

Hei,

mahtavaa että kysely on tavoittanut sinut ja haluat osallistua tutkimukseen. Kyselyyn vastaaminen kestää vastaustesi laajuudesta riippuen noin 5–15 minuuttia.

Tämä kyselytutkimus on osa poliittisia talonvaltauksia koskevaa opinnäytetyötäni. Tutkimuksen tarkoitus on selvittää, kuinka merkittäväksi kokemukseksi valtaukset koetaan ja minkälaisia vaikutuksia niillä on ollut esimerkiksi valtaajien henkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin.

Kyselyssä puhutaan valtauksista ja valtausliikkeeseen osallistumisesta.

Näillä kyselyssä viitataan

- tilan haltuunottoon
- vallatun tilan ylläpitämiseen
- talonvaltausyhteisössä elämiseen
- vallatussa tilassa toiminnan järjestämiseen
- sekä/tai muuhun valtausliikkeeseen osallistumiseen ja vaikuttamiseen.

Kysely on luotu Webropol ohjelmalla, joka takaa kyselyyn vastaajien anonymiteetin sekä vahvan tietoturvan. Kyselyyn vastaaminen on täysin vapaaehtoista, ja kaikki vastaukset käsitellään tietoturvallisesti sekä tuhoetaan opinnäytetyön valmistuttua.

Kiitos jo etukäteen tutkimukseen osallistumisesta!

Auri Nokko

sosionomiopiskelija Diakonia-ammattikorkeakoulussa

LIITE 2. Kyselylomake

1. Oletko osallistunut poliittiseen talonvaltaukseseen tai valtausliikkeeseen?

- Kyllä
- En (*vastaamalla tämän kysely päättyi automaattisesti*)

2. Ikä

3. Minä _____ vuosina/vuosikymmeninä _____ olet _____ osallistunut talojenvaltauksiin/valtausliikkeeseen?

4. Vastaa alla oleviin väitteisiin

- Valtaukset vaikuttivat sosiaaliseen elämäni positiivisesti
- Sain uusia ystäviä ja/tai kontakteja valtausten ohessa
- Valtaukset saivat minut kokemaan kuuluvani johonkin
- Valtaukset saivat minut kokemaan olevani osa jotain suurempaa
- Valtauksien ohessa löysin elämäni lisää kaltaisiani ihmisiä

Vastausvaihtoehdot Likert-asteikolla:

- Täysin samaa mieltä
- Samaa mieltä
- En osaa sanoa
- Eri mieltä
- Täysin eri mieltä

5. Valtaukset...

- Saivat minut kokemaan itseni tarpeelliseksi
- Saivat minut kokemaan itseni taitavaksi
- Vaikuttivat positiivisesti minäkuvaani
- Olivat voimaannuttava kokemus
- Lisäsivät uskoa omiin kykyihini
- Lisäsivät arvokkuuden tunnettani

- Vahvistivat luottamusta itseeni
- Vahvistivat luottamusta muihin ihmisiin
- Vahvistivat käsitystäni siitä kuka/millainen olen
- Paransivat yleistä elämönhallintakykyäni
- Vaikuttivat positiivisesti mielenterveyteeni

Vastausvaihtoehdot Likert-asteikolla:

- Kyllä
- En osaa sanoa
- Ei

6. Valtauksien aikana...

- Opin uusia taitoja
- Opin itsestäni uusia puolia
- Pystyin toteuttamaan itseäni
- Koin itseni merkitykselliseksi
- Koin itseni hyväksytyksi
- Koin itseni motivoituneeksi
- Koin pystyväni vaikuttamaan omaan ympäristööni
- Koin pystyväni vaikuttamaan omaan elämääni tai sen kulkuun
- Koin pystyväni vaikuttamaan yhteiskunnalliseen päätöksentekoon, ilmapiiiriin tai muutoksiin

Vastausvaihtoehdot Likert-asteikolla:

- Täysin samaa mieltä
- Samaa mieltä
- En osaa sanoa
- Eri mieltä
- Täysin eri mieltä

7. Vallatuissa tiloissa vietetty aika...

- Vaikutti positiivisesti asumistilanteeseeni
- Lisäsi kulttuurielämysten määrää elämässäni

- Vahvasti luottamustani viranomaisiin

Vastausvaihtoehdot Likert-asteikolla:

- Täysin samaa mieltä
- Samaa mieltä
- En osaa sanoa
- Eri mieltä
- Täysin eri mieltä

8. Vastaa alla oleviin väitteisiin

- Olen kokenut elämäni aikana kuulumattomuuden tunnetta
  - Vähensikö valtausliikkeeseen osallistuminen kuulumattomuuden tunnettasi? *(kysymys avautui vain heille, jotka vastasivat edelliseen kysymykseen myöntävästi)*
- Olen kokenut elämäni aikana yksinäisyyttä
  - Vähensikö valtausliikkeeseen osallistuminen yksinäisyyden tunnettasi? *(kysymys avautui vain heille, jotka vastasivat edelliseen kysymykseen myöntävästi)*
- Olen kokenut elämäni aikana kyvyttömyyttä vaikuttaa omaan ympäristöni
  - Koitko valtausliikkeeseen osallistumisen kasvattavan vaikutusmahdollisuuksiasi? *(kysymys avautui vain heille, jotka vastasivat edelliseen kysymykseen myöntävästi)*
- Olen kokenut elämäni aikana merkityksettömyyden tunnetta
  - Vähensikö valtausliikkeeseen osallistuminen merkityksettömyyden tunnettasi? *(kysymys avautui vain heille, jotka vastasivat edelliseen kysymykseen myöntävästi)*
- Olen kokenut elämäni aikana haastavaksi löytää paikkaani tässä maailmassa

- Vahvistiko valtausliikkeeseen osallistuminen käsitystäsi omasta roolistasi/paikastasi? *(kysymys avautui vain heille, jotka vastasivat edelliseen kysymykseen myöntävästi)*
- Olen joutunut elämäni aikana esittämään jotain mitä en ole, tai piilottamaan oikean identiteettini/minäni
  - Pystyitkö talonvaltauksien ohessa olemaan aidosti oma itsesi? *(kysymys avautui vain heille, jotka vastasivat edelliseen kysymykseen myöntävästi)*

Vastausvaihtoehdot Likert-asteikolla:

- Kyllä
- En osaa sanoa
- Ei

9. Kuinka merkittäväksi osaksi omaa elämääsi koet valtausliikkeeseen osallistumisesi?

Kysymykseen vastattiin liu'uttamalla palikkaa 10 asteikkoisella janalla, jonka vasemmassa reunassa eli numeron 1 kohdalla luki ”erittäin merkityksettömäksi” ja oikeassa reunassa eli numeron 10 kohdalla ”erittäin merkitykselliseksi.”

10. Saatko valtauksista/valtausliikkeestä jotain, mitä et muualta saa? Mitä?

11. Mitkä asiat valtauksissa/valtausliikkeessä koet oman elämäsi kannalta tärkeimmiksi?